† Cu Dumnezeu înainte!

MIŞCAREA

Apare bilunar
8 pagini–300 lei

Publicaţie a Noii Generaţii
Editor: Mişcarea Pentru România

Anul III, Nr. 15 (36)
16-31 Octombrie 1994

DIN SUMAR:

- **Politică şi Religie** — *Pag. 3*
- **Catolicismul în România** — Pr. Arhimandrit Ioasaf Popa — *Pag. 4*
- **O mare şi costisitoare greşeală: Muzeul Holocaustului** — *Raport al publicaţiei americane Spotlight* — *Pag. 6*
- **Personalităţi: Ion Chelcea** — *Dan Dungaciu* — *Pag. 8*

Cosmopolis

„Mişcarea" reflectă în paginile sale preocupările şi frământările Noii Generaţii, contribuind la dezvoltarea curentului de gândire şi acţiune declanşat de tineretul român prin mişcările din 1989-1990.

Pe plan spiritual-religios, „Mişcarea" este o publicaţie ***creştină ortodoxă,*** *aşezată sub autoritatea duhovnicească a Bisericii Ortodoxe Române.*

Ca orientare culturală, „Mişcarea" urmează linia ***naţională,*** *reprezentată în istoria culturii şi publicisticii româneşti de personalităţi exemplare ca Mihai Eminescu, Nicolae Bălcescu, Nicolae Iorga, Nae Ionescu, Mircea Eliade, Petre Ţuţea.*

Din punct de vedere politic, „Mişcarea" promovează doctrina ***naţional-democrată,*** *aşa cum este formulată în documentele programatice ale Mişcării Pentru România.*

SE CAUTĂ UN NOU ALEXANDRU

– Sociologia lumii noastre –

Când spunem „sociologia lumii" suntem tentaţi să ne gândim la sistemele mondiale cunoscute. Când spunem „lumea noastră" avem în vedere două sensuri. Această sintagmă desemnează „lumea contemporană cu noi", ansamblul tuturor celor care împart cu noi viaţa pe planetă în clipa aceasta; aceeaşi sintagmă are şi un al doilea înţeles, cel de „lume-aşa-cum-este-ea" în ceasul acesta, în vremurile de azi, diferite de cele de ieri şi de mâine. Sens care apare în cunoscutele versuri ale poetului: „toate-s praf, lumea-i cum este/Şi ca dânsa suntem noi". Sociologia lumii noastre este sociologia stărilor de lucruri, a stărilor în care este aşezată lumea aceasta, acum, în cuprinsul acestei zile, al acestui an, deceniu, sfert de secol, sfârşit de mileniu etc. Suntem, aşadar, solidari cu toţi cei care împart clipa cu noi, nu de la Atlantic la Urali, ci de la Atlantic la Pacific şi de la Marea Groenlandei până la Oceanul Sudic. Ceea ce ne face solidari este sentimentul că lumea aceasta, de acum, are o notă comună la care toţi participăm, şi lucrul acesta ne face pe toţi răspunzători de starea lumii, dar şi extrem dovediţi ca neputincioşi să-i schimbăm cu o iotă măcar starea şi cursul. Nicicând n-ai mai multă intuiţie a neputinţei omului ca atunci când te uiţi în jur la starea lumii.

Care-i acea notă comună pe care o pre-simţi la starea şi cursul acestei lumi? Alexandrinismul, tiparul „agonic". Lumea aceasta a noastră e pe ducă şi alta n-a apărut şi nici nu dă semne să apară. Când totul se duce spre ruină şi nimic nou nu răsare, spunem că lumea se află într-o stare alexandrinistă, agonică. Totul piere, totul se duce, totul e zadarnic. Peste tot crize, peste tot războaie, peste tot foală, peste tot suferinţă şi o uriaşă neînţelegere, incoerenţă şi poli care nu se mai ating, nu se mai întâlnesc, opuşi care nu mai coincid. În mediul acestei lumi agonice se caută un nou Alexandru. Cancelariile, armatele, Bisericile, imperiile, lojile masonice, toate instituţiile ce-şi iau răspunderea acestei lumi sunt în căutarea unui nou Alexandru. Se caută în marea metropolă şi deopotrivă în Barbaricum. Oriunde, numai să apară. Să vină, el, noul Alexandru şi să instaureze Cosmopolis-ul. Aceasta este a doua trăsătură înfigurată a lumii noastre. Niciodată ideologii unei lumi şi hierocraţii ei n-au pariat cu atâta ardoare şi fanatism pe rolul salvator al Cosmopolis-ului, ca în lumea noastră. Cel ce va veni să instaureze noua Alexandrie, acela va fi salvatorul lumii, întemeietorul ei. Ziditorul Alexandriei lumii de astăzi care să strângă între zidurile unui oraş mic cât cel mai mare oraş şi mare cât să cuprindă cetăţenii Cosmopolisului planetar, acesta va fi noul Alexandru.

Când a apărut Gorbaciov, speranţele cosmopolitanilor s-au concentrat ca o centură de foc şi cristal în jurul celui ce părea să fie noul Alexandru. N-a putut mai mult decât să ruineze un imperiu strâmb, dar nu s-a dovedit în stare să zidească o nouă Alexandrie. Energiile ce-l înconjuraseră, ale celor ce visează un Cosmopolis, o nouă Alexandrie, s-au risipit ca de vrajă şi „marele" Gorbaciov s-a arătat a fi un biet omuleţ din necuprinsul stepei ruse, neînstare să ţină piept nici măcar măruntelor săi generali şi comisari, darămite să cucerească pentru planetă locul noii cetăţi a unei noi politeea, o cosmopoliteea. S-a dus, şi-n locul lui s-a ivit un ţar oarecare, fără relief, obscur ca atâţia dintre ţarii care se pierd în şirul acelor autocraţi şi despoţi ruşi.

Când Bill Clinton a tras cortina Americii dezvelind acele straturi de lume cu patimi mari de oameni mici, straturi cărora el le promitea normalul, deşi ele însele erau a-normale, acele pături şi categorii de năpăstuiţi au strigat: „Iată-l! El este Noul Alexandru!" Homosexuali, homeless-i – un uriaş Ochlos al marelui oraş – s-au pus în mişcare nutrind speranţa şi mitul unui nou Alexandru. Dar cum se întâmplă cu speranţa năpăstuiţilor, nici speranţa lor nu a durat mai mult de o clipă. Bill Clinton s-a dovedit a fi Bill Clinton, un ins ca oricare dintre cei mulţi din Texas până în Massachussetts şi din Alabama până-n partea cealaltă a Americii. Noul Alexandru nu venise.

Ce este cu acest om ieşit din Barbaricum spre a cuceri lumile, a le pune cap la cap doar cât să-şi poată consemna abisurile care le separă şi le despart?! Acesta nu mai vine căci a sosit deja. Era deja aici de vreme ce n-a mai venit. Noul Alexandru sosise de mult printre noi, spre a cuceri lumea aceasta a noastră, toate fruntariile şi toate împărăţiile. Le-a cucerit una după alta, le-a pus cap la cap, verigă la verigă şi astfel s-a compus lanţul enormei noastre impotenţe. Niciodată o lume şi o împărăţie n-au fost mai mari şi mai întinse ca lumea şi împărăţia aceasta de azi. Niciodată o împărăţie şi o lume aşa de întinse n-au fost mai neputincioase ca lumea şi împărăţia aceasta „atât de mare, de uriaşă".

Noul Alexandru a venit, a fost contemporanul nostru. A ieşit din Barbaricum ca şi celălalt, a cucerit pentru noi toate lumile îndepărtate şi a făcut pentru noi o mare şi neputincioasă lume. Cea mai mare şi cea mai neputincioasă lume din istoria speciei omeneşti. Aceasta mărturiseşte îndeajuns secretul cosmopolisurilor dintodeauna. Sunt uriaşe şi neputincioase, cuprind totul, dar nu împacă nimic. Aceasta este esenţa cosmopolisului. Menit să aducă totul înlăuntrul unei unice şi singure cetăţi, face din cercul lumii o unică şi singură neputinţă. Când lumea veche şi-a născut speranţa cosmopolită, a început timpul speranţei. Atunci a apărut Cel Adevărat, Mântuitorul lumii şi al omului. Întotdeauna, după ce se năruie speranţa deşartă în Cetatea Salvatoare, se iveşte pe lume speranţa cea adevărată şi bună. Omenirea se află azi în plină ruină, dar totuşi la porţile Luminii adevărate. Lumina salvării nu vine de la un mare Alexandru, ci de la adevăratul şi unicul Mântuitor. Să ieşim, aşadar, dintre ruinele speranţei alexandrine şi să mergem întru întâmpinarea speranţei celei mari şi adevărate, a speranţei creştine.

Cei mari şi oculţi se află în căutarea şi-n aşteptarea unui nou Alexandru. Însă el a venit deja. A cucerit totul pentru noi, dar n-a obţinut mai mult decât neputinţă lângă neputinţă. Cetatea cea mare, Cosmopolisul, îşi despoaie neputincioasă veşmântul vanităţii. Cei mici şi obscuri s-au descurcat ca de atâtea ori singuri. Au găsit calea cea adevărată. Graţie lor, vine din nou spre omenire Iisus Hristos, aducându-ne adevărata şi unica mântuire.

De peste o jumătate de veac, lumea a făcut experienţa cosmopolitană a cetăţii salvatoare. Ea s-a numit cetate comunistă. De jumătate de veac, al veacului marii agonii alexandrine, omenirea a participat la experienţa cosmopolisului, i-a verificat zădărnicia. I-a fost dat acestui Răsărit european, care este şi polul mesianic al omenirii, să treacă primul şi singur prin deşertul mitului cetăţii salvatoare universale. Şi totuşi, Apusul acestei Europe nu crede. El încă pariază, ca toate lumile Apusului, pe mitul salvator al cosmopolisului. El încă speră şi-l aşteaptă pe marele Alexandru. Şefii oculţi ai acestei lumi terene încă ne siluiesc să ne punem grumazul în jugul pseudo-mitului salvator al Cosmopolisului, al Cetăţii terene. Şi iată că, din nou, cad lumi după lumi sub robia unei promisiuni mincinoase. Dar mai cu seamă lumile tinere. Ei, tinerii, se duc în cruciade mari spre a se oferi dezastrului în marele deşert al promisiunii Cosmopolisului. Vai de cei învinşi! Noi, cei ce-am trecut pe acolo, nu vom mai fi decât un ciob din care s-a retras identitatea potirului. Ci ei vor fi singuri înecaţi de imensitatea acelei amărăciuni fără hotar. Amărăciunea Cetăţii deşarte. A cosmopolisului.

Este, iată, mai presus de orice îndoială: Răsăritul acesta în care sălăşluim este polul mesianic al lumii. Atrage cu o forţă cosmică toate miturile salvării, deferindu-li-se fără rost. Aşa cum fără rost cedează tinerii acestei lumi de la răsărit promisiunii unui nou Cosmopolis venită din Apus. Aici, la polul mesianismelor se dă adevărata bătălie a omului între toate promisiunile mincinoase ale Istoriei, de o parte, şi Adevărata promisiune, real mântuitoare, de alta. Bunavestire hristologică. Aici se cerne lumea de mâine şi sita ei este credinţa în Iisus Hristos şi în mântuirea neamurilor lăsate de Dumnezeu ca dar al diversităţii şi pavăză contra cenuşiului Cetăţii salvatoare care vine de la Diavol. Ideea neamurilor felurite, prin legea firii, contra ideii Cetăţii „salvatoare", oricare ar fi, traversează vârsta agonică a omenirii. În lupta înfierbântată, *Neam* contra *Cosmopolis*, acesta este războiul lumii noastre şi izbăvirea omului nu poate veni decât din biruinţa neamurilor.

Aşa citeşte sociologia lumii noastre mesajul clipei agonice. Noul Alexandru contra lui Iisus Hristos, iată adevărul sociologic axial al lumii noastre cea de toate zilele. Cosmopolitani şi oameni ai locurilor merg împreună spre Scaunul Judecăţii.

Prof. Univ. Dr. Ilie BĂDESCU

În viitor: Adevărul despre „holocaust" (etape ale elucidării celei mai monstruoase campanii de mistificare a secolului XX) • „Judecători" şi „acuzatori" ai Ideii Naţionale: Katherine Verdery •

BIBLIOTECA

Anul III Nr. 15 (36)
16-31 Octombrie 1994

CRONICA
EVENIMENTELOR POLITICE

Criza Convenţiei Democratice

Criza care macină azi Convenţia este evidentă. N-o contestă nimeni! Ea nu este o criză conjuncturală şi nici una „de creştere". Este o criză profundă şi veche, aproape cât propria istorie! Astfel, după succesul său relativ, de la alegerile locale, Convenţia a fost zguduită de confruntarea între două strategii: una propusă de domnul Coposu şi alta de domnul Câmpeanu. A avut câştig de cauză *strategia Coposu* şi, *pe mâna sa*, Convenţia a pierdut alegerile prezidenţiale şi parlamentare. După o atare dublă înfrângere, care venea după eşecul din 1990, se impunea o analiză serioasă, care ar fi implicat şi reevaluarea strategiei Coposu, dar şi a obiecţiilor domnului Câmpeanu. Numai că, înfrângerea domnului Câmpeanu şi a PNL i-a făcut pe cei din CDR *învinşi şi ei în fapt*, să vadă în strategia Coposu o „fericire"! Şi nicidecum cauza principală a înfrângerii Convenţiei! Aşa că , „s-a dat moartea în ţigani"! Ţapi ispăşitori: „trădătorul" Câmpeanu şi nepriceputul Ilie Păunescu, managerul electoral al Convenţiei.

În fond, ce reproşase domnul Câmpeanu Convenţiei? Trei lucruri:

1. *Alura de super-partid a Convenţiei.* Hulită la vremea ei, această expresie – „super-partid" – este „la modă" azi în CDR. Domnul Patriciu a şi propus transformarea Convenţiei într-un „partid"! E drept, fără „super" în faţă. În faţă ar urma să fie dânsul, probabil. Apoi, cum să pui şi să ţii împreună – şi, vorba românului, să mai şi facă pac! – monarhişti şi republicani, liberali, social-democraţi, creştini-democraţi şi naţionalişti maghiari?! Ei bine, s-au pus! 7 partide şi „n" „organizaţii de masă" – cam asta e Convenţia! Totul, pe modelul „unităţii" comuniste de prin '45-'46. Numai că, pe atunci, comuniştii erau şi consecvenţi cu ei şi logici: ei urmăreau sugrumarea pluralismului, nu dezvoltarea lui! Căci unitatea în jurul PCR era primul pas pe calea, fie a absorbirii, fie a eliminării tovarăşilor de drum! Unitatea lor era logică prin raport cu intenţiile şi fără milă faţă de zişii parteneri. Or, opoziţia de azi urmăreşte alte scopuri – cel puţin, în teorii – respectiv, promovarea şi dezvoltarea pluralismului. Numai că logica acestui obiectiv este radical diferită de cea a unităţii comuniste. Logica ei este *competiţia* deschisă, la urne! Una loială, civilizată, dar nu mai puţin necruţătoare! Şi al cărei rezultat, în absenţa conglomeratului care a fost şi este încă Convenţia – ar fi fost un număr mai mic de partide în Parlament, dar cu oameni de mult mai bună calitate. Ar fi pierdut ţara ceva din atare strategie?! A, sigur, PNL-CD, PER, PSDR nu ar fi fost în Parlament. Dar pe bună dreptate, judecând după cât de „implantaţi" au fost şi sunt în teritoriu.

Dar s-a procedat cum s-a procedat şi azi inevitabilul acesta este realitate: Convenţia arată şi acţionează ca racul, broasca şi o ştiucă. Cum altfel să ne explicăm „performanţa" sa jalnică din Parlament sau din teritoriu?! Şi atunci, pentru că treaba nu merge, pentru că oamenii murmură, încep certuri şi scandaluri...

2. *Cauţionarea iredentismului maghiar din UDMR.* Pe atunci, democraţii pur-sânge se întrebau retoric: „care iredentism?!"...Dar azi îl vede toată lumea; îl văd şi ei, probabil, dar nu prea le pasă! Oricum, Tökes sau Katona sunt vii şi acţionează frenetic. Şi mai sunt şi alţii în Parlament şi la Strassbourg. Pentru ei, autonomia maghiară este un pas minimal. Întreg UDMR contestă datul de stat din România ultimilor 8 decenii. Până la un punct, dreptul lor „democratic" se contestă! Dar cum să califici ambiguitatea Convenţiei pe această temă?! În locul unor clarificări ale raporturilor sale cu UDMR, Convenţia a renunţat practic să îşi construiască o platformă naţională. Şi se mai miră de ascensiunea „naţional-comuniştilor"! Ce vină să aibe domnul C.V. Tudor, dacă democraţii îşi refuză – „din principii"! – terenul naţional?!... Dl. Constantinescu se felicită pentru cele 800000 de voturi maghiare primite. Dar câte milioane de voturi româneşti a pierdut, pentru această orbire? E drept, cu 38% voturi în Ardeal, el îi devansase pe domnii Funar (34%, acolo) şi Iliescu (19%). Dar dacă ţinem seama că din cele 38 de procente, 20 veneau de la maghiari, atunci clasamentul se schimbă radical, când este vorba de voturile româneşti din Ardeal: Funar (34), Iliescu (19), Constantinescu (18).

Era normal ca şi în restul alegătorilor români să funcţioneze, grosso-modo, un acelaşi mecanism de respingere. Aici a fost una din cauzele eşecului! Cine se mai îndoieşte, să îşi amintească de greva foamei din 12 sept.'92 declarată de Tökes: câte voturi a pierdut atunci Emil Constantinescu şi CDR, n-avem cum să ştim. Dar nu au fost deloc puţine!... Până una alta, nimeni în CDR nu se îndoieşte de „utilitatea" acestei alianţe! Nu-i nimic, domnul Iliescu mai ţinteşte deja un mandat. De ce s-o facă plin de griji şi îndoieli?!...

3. A treia obiecţie a fost că *aritmetica electorală este alta la parlamentare decât fusese la locale.* La locale erau în joc 3000 de posturi de primari şi 50000 de consilieri. Suficient pentru a putea mulţumi, prin alcătuirea listelor, pe toată lumea. La parlamentare însă, se pun în joc 484 de locuri. La un scor de 20% din voturi (cât a luat CDR), abia revin 130 de locuri! Cum să faci listele pentru a mulţumi 7 partide?! Cum numai capii de listă au şanse reale, s-a procedat destul de „româneşte": cu pile, cu relaţii la „centru". De unde, nemulţumiri. De unde, cei plasaţi mai jos de locul unu pe liste s-au dezinteresat total de campania electorală. De aici şi calitatea mizerabilă a campaniei de atunci; de aici însă şi *calitatea îndoielnică a oamenilor promovaţi în Parlament!* Or, azi, cu oamenii aceştia defilează CDR!

Încât, reproşurile întemeiate făcute cândva de domnul Câmpeanu, astăzi se răzbună. Nu numai că ele explică în bună măsură eşecul de atunci al CDR, dar – prin efectul lor încă activ – acţionează şi azi!

Şi nu am spus încă nimic de greşelile comise după alegeri. De pildă, oferta domnului Iliescu pentru o mare coaliţie PDSR-CDR făcută în octombrie 1992 a fost respinsă. Prea semăna cu gestul domnului Câmpeanu, care intrase cu PNL în guvernul Stolojan! Se uitase că aşa se câştigaseră alegerile locale! Dacă, dimpotrivă, CDR ar fi intrat în guvern atunci, azi toate realizările cu care se împăunează PDSR şi care erau şi obiectivele majore ale CDR – admiterea în C.E., acordurile de asociere la U.E., Clauza, Memorandumul cu FMI, parteneriatul pentru pace – ar fi fost, pentru foarte mulţi români, datorate CDR! Aşa, toate acestea, realizate de PDSR, *au arătat electoratului Convenţiei că şi* domnul Iliescu „poate", acolo unde – se acreditase ideea – „numai domnul Coposu e în stare"! Dacă la aceasta adăugăm că PDSR, din oportunism, a făcut politica economică care o promisese CDR, pricepem de unde vine dezamăgirea electoratului CDR acum: din realităţi!

Incapabili însă să sesizeze atari realităţi în devenirea lor, liderii Convenţiei încep azi să se certe. În loc să se preocupe de organizarea unei alternative credibile, ei lasă locul altora mai ageri: PSM-ul!

Numai că PSM construieşte o alternativă la stânga-stânga, a se vedea totuşi Brăila!...

Vizita Regelui

A fost un eşec previzibil. Şi deci a fost o eroare gravă a sfătuitorilor săi din ţară, mai ales. Sigur, juridic vorbind, nu este nici un temei pentru a i se refuza lui Mihai I revenirea în ţară. Articolul 5 al Constituţiei o spune clar: „Cetăţenia dobândită prin naştere nu se poate retrage". Lui Mihai I i s-a retras cetăţenia printr-un HCM semnat de Petru Groza în 1948, în baza unei legi din perioada guvernării Antonescu-Sima. Dar tot Constituţia din 1991 este clară: „Orice acte care contravin actualei Constituţii sunt nule de drept". Cetăţean român prin naştere fiind, Mihai I redevine cetăţean român prin efectul actualei Constituţii care anulează legea în baza căreia Petru Groza îi retrăsese cetăţenia.

Dar oricâtă monedă s-ar bate pe teme juridice, ele n-au prea multă valoare. Pentru că vizita lui Mihai I este o *chestiune politică!* Din acest unghi judecă şi acţionează echipa lui Iliescu. Din acest unghi judecă şi acţionează însuşi Occidentul! Interesele primează! Drepturile Omului şi Constituţiile sunt bune numai atunci când servesc aceste interese! Dacă ar fi altfel, Ilaşcu ar fi liber acum, iar reversibilitatea pactului Molotov-Ribentropp nu s-ar fi limitat doar la Ţările Baltice, ci ar fi cuprins şi Basarabia şi Bucovina...

Or, regimul Iliescu este pe deplin în graţiile Vestului. Şi este, nu datorită performanţei interne „democratice", ci datorită obedienţei sale totale faţă de Occident! Ar merge şi în limbă, numai să fie primit la Casa Albă! Dovezi sunt destule: ataşarea fără crâcnire la politica americană în Golf, faţă de Serbia, ataşarea la aventura stupidă din Somalia, aprobarea deplină a aventurilor din Rwanda şi acum Haiti, acceptarea, în principiu, a despăgubirilor către evreii originari din România pentru pretinsele vexaţiuni suferite de aceştia între 1938-1989, sub fel... ritele regimuri de la Bucureşti. (Despr... vexaţiunile suferite de ceilalţi sub acele... regimuri, nu se spune nici o vorbă. Ele rămâ... uitate pe altarul – nu-i aşa? – al „reconcilier... naţionale")...

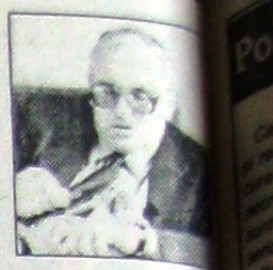

Încât, pentru a doua oară după 1945, ... dovedeşte că Vestul preferă la Bucureşti, ca ... în restul Europei de Răsărit, regimuri d... *stânga*, ca o garanţie că *dreapta* nu va prind... iarăşi rădăcini. Aşa se explică şi absen... „protestelor" occidentale cu ocazia aceste... vizite ratate şi pe care naivii de ocazie le-or ... aşteptat! Ce contează însă regele Mihai s... trecutul României, când politica se ocupă... numai de prezent şi viitor?! Contează oare a... trecutul comunist al unor „neo-democraţi" ge... domnul Iliescu, pentru şefii de la Strassbourg... Bruxelles, sau Washington? E clar că nu! Mă... mult, cu oameni care au a se teme sau măcar ... se ruşina de trecutul lor, Occidentul trateaz... mai uşor, mai eficace! Cam aşa se explică ... stilul politicii noastre externe de azi – mereu c... căciula în mână pe la Porţile străine, dar ... nonşalanţele cu care i se trânteşte uşa în nas h... Mihai I!

Şi încă un cuvânt. Acei români care l-ar do... pe regele Mihai din nou pe Tron sau măcar în ţară, trebuie să priceapă că dorinţa lor cere u... prealabil politic: ca opoziţia actuală să câştig... viitoarele alegeri. Or, se va reuşi aşa ceva c... lideri care au fost învinşi deja de două ori?...

Alegerile locale de la Brăila

Într-un oraş cu 190.000 de alegători, în 2... septembrie au votat pentru alegerile de primar... 79.000 de persoane. Cam 35%; deci insuficien... pentru validarea învingătorului, domnul Lungu... dela PSM (şi fost prim-secretar în PCR în... 1989). Rezultatele depăşesc – se vede această ... şi din enunţul de mai sus! – interesul local. Căci PSM a primit 55% din voturile exprimate, ... adică 43.000 de voturi! Aceasta, faţă de PDSR... cu 13%, CDR cu 9%, PL'93 cu 4%! Să fie ... vorba aci numai de renghiul jucat celor învinşi de absenteismul masiv?! Va fi contat şi aceasta, dar adevărul este altul: PSM a făcut un salt gigantic! Căci cei 43.000 de votanţi PSM reprezintă cam 22% din totalul alegătorilor din Brăila. Iar dacă ţinem cont de un absenteism firesc de 25%, atunci cei 43.000 reprezintă aproape o treime din total! Aceasta înseamnă că PSM a obţinut la Brăila de 6-8 ori mai mult decât realizase pe plan naţional în 1992. De unde şi cum o atare reuşită fără precedent? Sunt, credem, trei cauze. *Prima*, eşecul actualei guvernări. *A doua*, incapacitatea opoziţiei actuale de a convinge prin valoarea liderilor şi a propriilor lor idei. În sfârşit, *a treia cauză* este demagogia neruşinată folosită de PSM la Brăila. A promite, cum a făcut domnul Lungu, că „dacă mă alegeţi, va fi pâinea din nou 4,50 lei!" – rămâne incalificabil!...

Până una alta, aceşti trei factori acţionează şi pe mai departe. Sub rezerva unor evoluţii viitoare, este clar că de pe acum se conturează un serios *pol la stânga PSDR, şi al cărui lider este PSM.* Cinstit vorbind, dacă azi cineva ameninţă actuala supremaţie Iliescu-PSDR, atunci numai PSM o face! Acei români care se cred „de dreapta", dar lâncezesc, iluzionaţi încă de mitul Convenţiei – când se vor trezi? Oricum, liderii CDR şi PL'93 nu par încă dumiriţi. Astfel, sâmbătă 8 septembrie, domnul Patriciu ne asigura la Tele 7ABC că „în 1996 vom câştiga alegerile". Noi îl invităm şi pe dânsul şi pe alţii ca dânsul, să se trezească şi să vadă Brăila! Vorba aceea, Orbul cât era de orb, tot o nimerise!...

Dr. Corneliu DIDA

POLITICA EXTERNĂ A GERMANIEI LA PATRU ANI DUPĂ UNIFICARE

Dr. Klaus Kinkel, ministrul german de externe

«(...) Unificarea germană în pace şi libertate, în deplină concordanţă cu toţi vecinii săi, a fost rezultatul unei politici externe îndelungate ce a urmărit obiective clare. Pilonii săi de bază au fost:

1. Voinţa de a integra Germania din punct de vedere politic şi economic în Europa ce este pe cale de unificare. Odată cu aceasta s-a renunţat definitiv la opţiunea unei căi separate naţionale.

2. Adeziunea neclintită la Alianţa Transatlantică. Începând cu înfiinţarea sa, politica Alianţei a rămas naţională. Alianţa a rămas neclintită în faţa ameninţărilor şi intimidărilor, dar, îndată ce a fost posibil, a întins mâna inamicului de odinioară în vederea cooperării şi prieteniei.

3. Angajamentul constructiv în cadrul Naţiunilor Unite, în politica de dezvoltare, în dialogul dintre Nord şi Sud, în ocrotirea globală a mediului înconjurător, în apărarea drepturilor omului. Astfel, în decursul deceniilor, Germania a dobândit încredere internaţională ca partener în soluţionarea globală a problemelor umanităţii.

Această politică de perspectivă şi raţională nu a adus Germaniei numai unitatea în pace şi libertate, ci rămâne în continuare linia directoare a Germaniei suverane, devenită mai mare.

Acestă experienţă a ultimilor ani ilustrează că, ducând o astfel de politică, Germania serveşte cel mai bine propriilor sale interese. În prezent, securitatea şi bunăstarea nu sunt vorbe goale, dimpotrivă: fiecare profită de pe urma securităţii şi dezvoltării economice a celuilalt. Noi, germanii suntem direct interesaţi de succesul economic şi de dezvoltarea democraţiei, mai ales la vecinii şi partenerii noştri din Est. Ele constituie premisa fundamentală a stabilităţii şi păcii trainice în întreaga Europă.

În acelaşi timp, ştim că, într-o lume în care problemele se întrepătrund tot mai mult, combaterea foametei şi suprapopulaţiei, chiar şi în afara Europei, prezintă un interes direct pentru germani, interes pe care îl împărtăşim cu partenerii noştri.

Pentru noi, aceasta înseamnă: să militäm mai departe pentru adâncirea integrării şi extinderii Uniunii Europene. Ea constituie baza stabilităţii şi bunăstării nu numai pentru noi, ci şi pentru vecinii noştri.

Rămânem legaţi de Alianţa Atlantică, care, prin parteneriatul pentru pace, şi-a creat un concept ce promite pace şi securitate şi pentru adversarii de odinioară.

Vom ţine seama de răspunderea sporită ce ne revine pe plan internaţional, nu păşind solitar pe calea naţională, ci prin consolidarea şi lărgirea sistemului de securitate internaţional susţinut de Naţiunile Unite şi de CSCE. Noi vrem o multilateralitate realistă şi eficientă.

Rămânem un partener de încredere şi angajat al statelor din sud, în pofida eforturilor financiare enorme impuse de procesul de restructurare din Germania de Est.

Această orientare a politicii externe a Germaniei rămâne neschimbată şi după unificare şi schimbările profunde din ultimii ani. Ea face ca politica noastră externă să fie clară şi raţională. Ea corespunde intereselor fundamentale ale ţării noastre şi este susţinută de un larg consens în politica internă. Astăzi, în cel de-al patrulea an de după reunificare, partenerii noştri ştiu că bazele politicii externe germane sunt stabile şi de netăgăduit.»

Biroul de presă al Ambasadei Germaniei
la Bucureşti

ERATA

În numărul trecut al revistei noastre, în titlul necrologului semnat de Dl. Duiliu Sfinţescu, data decesului D-nei Elena Codreanu a fost transcrisă greşit. Data corectă este 9 Septembrie 1994. Ne cerem scuze pentru această regretabilă greşeală de tipar şi îi rugăm pe cititori să facă cuvenita rectificare.

Politică şi Religie

Care sunt raporturile reale dintre politică şi religie? Care este situaţia actuală a curentelor politice religioase (creştine şi necreştine) în România şi în lume? Care sunt influenţele exercitate de diferitele Biserici asupra vieţii politice a Statului? Cum influenţează Statul şi organizaţiile politice viaţa religioasă a cetăţenilor?

Iată numai câteva probleme care necesită o tratare extinsă şi serioasă. Pentru a răspunde la măcar unele din aceste întrebări (venind astfel în întâmpinarea unor numeroase solicitări ale cititorilor noştri) dedicăm începând cu acest număr pagina de doctrină a revistei noastre publicării unor materiale ce se încadrează în cuprinsul acestei tematici. Vom prezenta atât texte care grăiesc despre situaţia curentelor politice creştine din Occident cât şi documente şi studii privind situaţia specifică din România.

Deoarece o problemă aparte o ridică raporturile dintre Catolicism şi Ortodoxie (cu importante prelungiri în spaţiul politicii noastre naţionale) publicăm în serial un text oficial al Bisericii Ortodoxe Române cu privire la felul în care aceste două culte erau tratate de către forţele politice dominante ale Statului Român interbelic. Este vorba de poziţia B.O.R, prezentată Parlamentului de atunci, cu privire la tratatul („Concordatul") ce urma să fie încheiat de Statul Român cu Biserica Catolică (Statul Vatican). Prin asemenea tratate sunt reglementate drepturile şi privilegiile Bisericii Catolice în diferite ţări ale lumii.

*Textul semnat de dl **William Bennet** este lămuritor pentru felul în care orientările politice creştine sunt tratate şi în ţări cu „democraţie avansată". Fără a anticipa, menţionăm numai că se va vedea şi în textele viitoare că democraţia (aşa cum e promovată de unele cercuri politice) este de multe ori mamă iubitoare pentru toată lumea numai pentru creştini nu.*

*De asemenea, pagina de doctrină va cuprinde în viitor fragmente dintr-un studiu al dlui **Marian Munteanu**, (parte a unei lucrări în curs de apariţie) în care este abordată tema „Politică şi Religie" din perspectiva de doctrină şi acţiune a Mişcării Pentru România*

Redacţia „Mişcarea"

PATRIARHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ şi CONCORDATUL

Hotărâre luată de Sfântul Sinod în şedinţa de la 24 mai, anul 1929

Domnule Preşedinte, Domnilor Senatori,

În numele Bisericii Ortodoxe Române şi a episcopatului ortodox român am onoarea a prezenta următoarea declaraţie:

I. Cu ocazîa discuţiei în jurul legii generale a cultelor din România, episcopatul ortodox român a considerat de o înaltă datorie a sa, să-şi exprime punctul de vedere relativ la fixarea raporturilor dintre Statul Român şi diferitele culte care trăiesc în cuprinsul lui.

Unul din punctele esenţiale asupra căruia am crezut potrivit să insistăm mai mult, a fost salvgardarea principiilor înscrise în Constituţia ţării, în virtutea cărora statul ia obligaţia să garanteze tuturor cultelor *o deopotrivă libertate şi protecţie.*

Episcopatul ortodox român s-a simţit cu atât mai îndreptăţit să pretindă punerea în practică şi respectarea fără abatere în toate dispoziţiile din legea cultelor, a acestui principiu preconizat în Constituţie, cu cât Biserica noastră Ortodoxă a gemut în cursul veacurilor sub greutatea tuturor nedreptăţilor şi a lipsei de libertate de care ar fi avut nevoie.

Ţinând seamă şi respectând normele cuprinse în Constituţie, noi episcopatul ortodox, credem că este inadmisibil ca unul dintre cultele minoritare din România să fie favorizat aplicându-se un tratament special, în afară de prevederile adoptate în Constituţie.

Un asemenea tratament de favorizare a cultului greco şi romano-catolic constituie încheierea Concordatului cu Vaticanul. Constituţia ţării noastre stabileşte în art. 22 cu toată claritatea că: *„Raporturile dintre diferitele culte şi stat se vor stabili prin legi".*

Prin urmare, orice abatere de la această normă pe chestiunea reglementării relaţiilor dintre stat şi culte trebuie considerată contrară prevederilor Constituţiei şi intenţiilor legiuitorului şi, în consecinţă, nulă de drept.

Pentru a încerca o justificare a încheierii Concordatului şi găsirea unui fundament de drept, în legea generală a cultelor a fost introdus la art. 7 un aliniat care ar vrea să admită posibilitatea unei convenţii cu Vaticanul.

Dar această dispoziţie nu poate justifica întru nimic legitimitatea încheierii unei convenţii cu unul dintre cultele minoritare, deoarece Constituţia fixează *o unică şi singură modalitate* prin care Statul şi reprezentaţii săi responsabili pot reglementa raporturile dintre stat şi confesiuni, adică numai *prin lege*, cu excluderea oricărei alte posibilităţi de a rezolva această problemă.

Legiuitorii Constituţiei au înţeles limpede că numai această modalitate e în acord deplin cu suveranitatea statului, cu dreptul legislativ al lui, precum şi cu principiul egalei libertăţi şi protecţii a cultelor aflate în cuprinsul hotarelor sale.

În Bavaria, ţară cu majorităţi aparţinând cultului catolic, când s-a convenit la încheierea unei convenţii cu Vaticanul, guvernul bavarez s-a văzut nevoit să încheie o convenţie la fel şi cu biserica evanghelică-luteranâ de pe teritoriul său. Acesta e un tratament de echitate.

Cum îşi vor justifica însă guvernele româneşti care s-au succedat la cârma ţării şi au cooperat la încheierea Concordatului, tratamentul de evidentă inegalitate aplicat, faţă de Biserica Ortodoxă ale cărei raporturi le-au reglementat prin lege, în vreme ce unui cult minoritar îi acordă favoarea unei convenţii de la egal la egal?

În numele dreptăţii şi al conştiinţei jignite a credincioşilor Bisericii Ortodoxe, care constituie majoritatea covârşitoare a cetăţenilor ţării, noi păstorii ei duhovniceşi ne simţim datori să ridicăm protest contra acestei situaţii de inferioritate în care este aşezată ea, – biserica Neamului Românesc – faţă de unul din cultele minoritare.

II. Abaterea de la principiile Constituţiei, a atras după sine nenumărate consecinţe, izvorând din dispoziţiile Concordatului, dăunătoare în mare măsură pentru Statul Român şi pentru Biserica Ortodoxă deopotrivă.

Art. 2 al Concordatului prevede constituirea *ierarhiei catolice* în Regatul României şi acordă:

Pentru ritul grec (unit) mitropolia Blajului cu 5 eparhii:

1) Arhiepiscopia de Blaj, eparhiile sufragane (subordonate unei mitropolii – N.red.), 2) de Oradea-Mare, 3) Lugoj, 4) de Gherla, (care va fi transferată cu scaunul în alt loc) şi 5) *o nouă eparhie* ce urmează a fi înfiinţată în nordul Ardealului;

Pentru ritul latin, mitropolia Bucureştilor, de asemenea cu 5 eparhii: 1) arhiepiscopia de Bucureşti, eparhiile sufragane, 2) de Alba-Iulia, 3) de Timişoara, 4) Satu-Mare şi Oradea- Mare împreunate şi 5) eparhia din Iaşi.

Pentru ritul Armean se prevede un şef spiritual cu scaunul în Gherla.

Prin urmare ni se cere prin acest articol al Concordatului ca Statul Român să consimtă a acorda pe seama cultului Catolic, cu toate nuanţele sale, o organizaţie ierarhică care ca o reţea strânsă va avea să cuprindă întreg teritoriul ţării.

Care este situaţia, prin comparaţie, cu ceea ce s-a acordat pe seama Bisericii Ortodoxe, prin legea de organizaţie unitară a ei?

Dl. Vasile Goldiş, cu informaţiile pe care era în măsură să le aibă în calitate de minstru al cultelor, într-un discurs rostit aici în Senatul ţării, în şedinţa din 16 Decembrie 1926, ne-a zugrăvit următorul tablou comparativ, a cărui exactitate n-a fost şi n-a putut fi dezmînţită până astăzi:

În dezvoltarea unei societăţi cu cât vor fi organe mai multe, mai diferite, cu atât acea societate este mai bine organizată.

Să vedem din acest punct de vedere, care este raportul repartiţiei între Biserica Ortodoxă şi celelalte biserici, câţi episcopi are fiecare, fiindcă episcopiile reprezintă puterea organică a bisericilor.

Biserica Ortodoxă cu un număr de 12 milioane de suflete, are 18 episcopii, uniţii un milion 386 de mii, în care sunt cuprinşi şi rutenii, au patru episcopii, şi atunci noi ar trebui să aveam *cel puţin 38.* Fraţii noştri uniţi însă cer încă un episcop pentru a avea 5 (prin Concordat li se acordă).

Protestanţii, adică reformaţii (776 de mii), evanghelicii–luterani (338 de mii), unitarii (60 mii), toţi împreună un milion, au patru episcopi, în proporţie Biserica Ortodoxă ar trebui să aibă *cel puţin 40 episcopi.*

Romano-catolicii cu un număr de 1.430.000 suflete au 5 episcopi... în proporţia cuvenită noi ar trebui să avem *45 episcopi.*

Încât priveşte deci puterea de organizaţie a bisericilor creştine din ţara românească, biserica dominantă este cea mai nedreptăţită. (subl.ns.–Red.)

(va urma)

ÎN FAVOAREA DREPTEI CREŞTINE

Am fost un aliat al mişcării politice conservatoare creştine în ultimii 10 ani. Dacă portretul zugrăvit acestei mişcări ar fi fost cât de puţin aproape de realitate, m-aş fi despărţit de mult de ea. Dar, în fapt, creştinii activi în politică au fost ţinta unei extraordinare campanii pârâitoare şi insultătoare.

Să considerăm câteva exemple recente. Vic Fazio, preşedintele comitetului Partidului Democrat pentru campania electorală pentru Congres i-a etichetat pe conservatorii creştini drept „dreapta radicală creştină ce scuipă foc". Guvernatorul Texasului, Ann Richards îi numeşte „propagatori ai urii". Liga Împotriva Defăimării a publicat o carte în care acuza „dreapta religioasă" de a aduce în disputele culturale „o retorică a spaimei, a suspiciunii şi chiar a urii". Un editorial recent al ziarului New York Times îi numea pe conservatorii creştini „sinistri", „retrograzi" şi „exclusivişti".

Acesta nu e un discurs politic. Este o argumentaţie bazată pe invectivă. Ar merita să ne gândim la modul cum liberalii (echivalentul american al socialiştilor din Europa – n. trad.) şi principalele mijloace de presă ar răspunde în cazul în care conservatorii ar spune astfel de lucruri, să zicem, despre homosexuali. Sau despre feminişti. Sau despre negri. Sau despre evrei. Sau despre orice alt grup angajat activ în politică *exceptându-i* pe creştinii evanghelişti conservatori. Asemenea critici ar dezlănţui cu siguranţă, şi pe bună dreptate, un val imens de replici şi acuze. Dar atunci când e vorba de atacuri împotriva creştinilor, totul pare să fie permis.

Există pericole inerente în politizarea credinţei religioase – atât din punctul de vedere al politicii cât şi al religiei. Iar unii dintre membrii dreptei creştine sunt vinovaţi de a fi făcut declaraţii înfierbântate, ofensive ori nestăpânite. Dar orice mişcare politică are extremişti ce nu o reprezintă ca întreg. Faptul de a lua elementele laterale ale acestei mişcări (sau ale oricărei alteia) şi a le declara drept centrale şi definitorii pentru ea reprezintă însă o incorectitudine absolută Marea majoritate a conservatorilor creştini promovează un program politic responsabil. Ce doresc ei să facă? Străzi pe care să se circule în siguranţă, şcoli bune, familii puternice, guvernări ce nu stingheresc viaţa oamenilor şi comunităţi în care oamenilor să le pese unora de ceilalţi. Toate sunt lucruri bune. Şi nu, după cum oricine îşi poate da seama, particularităţi controversate şi care îi pot separa pe oameni.

În ultimile trei decenii, multe au mers rău în America. Societatea noastră este în mod clar mai violentă şi mai vulgară decât înainte. Am simţit cu toţii o creştere teribilă a crimelor şi a violenţei, a naşterilor de copii ilegitimi, a avorturilor, sinuciderilor, a violenţelor asupra copiilor şi a independenţei materiale. Soluţia la mare parte din ceea ce ne doare este regenerarea spirituală şi morală. Şi cu toate astea, liberalii vor să ne facă să credem că cea mai mare ameninţare la adresa republicii noastre o consituie oamenii cu convingeri religioase puternice care sunt implicaţi activ în politică. Aceasta este o absurditate.

Încercarea de a discredita mişcarea creştină conservatoare este de fapt o încercare a unora de a-i discredita filosofia subiacentă. Creştinismul vorbeşte despre nevoia de norme; se ridică împotriva relativismului moral; e la polul opus faţă de individualismul epocii moderne; şi nu aprobă libertatea nelimitată de nimic. Problema creştinismului e binele şi răul. Ca şi aceea a politicii. („Chestiunea esenţială a binelui şi a răului din viaţa cetăţii se află permanent în atenţia oricărui stat care se străduieşte să asigure... legi bune", aşa cum scria Aristotel).

Mulţi creştini consideră că acuzaţiile ridicate împotriva lor provin dintr-o neînţelegere a scopurilor fundamentale a mişcării lor politice. S-ar putea însă ca aceia care-i critică să înţeleagă *chiar prea bine* scopurile – scopurile morale – ale mişcării. Şi chiar asta supără.

În interiorul naţiunii noastre există o dezbinare culturală. Acolo unde o putem anula – unde liberalii şi conservatorii pot găsi teren comun – ar trebui să o facem. Acolo unde nu putem, ar trebui să ne angajăm într-o dezbatere serioasă, civilizată, de bun simţ. Şi mai ales ar trebui ca oamenii de bună credinţă să nu îngăduie ca această dezbatere naţională vitală să fie deviată de cei care îşi fac o profesie din a arunca cu noroi.

Cultura noastră politică s-a prăbuşit până la nivelul la care oamenii ce au convingeri religioase consacrate în timp, convingeri ce le susţin activitatea politică sunt victimele ironiei şi batjocurii. Pe ideile fundamentale, „dreapta religioasă" se află pe poziţiile pe care cei mai mulţi americani se aflau cu circa 30 de ani în urmă. Ironia soartei face ca acei care critică „dreapta creştină" să fie adesea vinovaţi de lucrurile despre care susţin că îi ofensează: intoleranţă, spirit îngust, învrăjbire şi chiar bigotism.

William J. BENNETT

(Proeminentă personalitate a aripii conservatoare din Partidul Republican din SUA, fost secretar în problemele educaţiei în Guvernul american – n. red.)

Traducere din limba engleză **Vladimir ALEXANDRU**

Anul III Nr. 15 (36)
16-31 Octombrie 1994

LOCUL ÎNTÂLNIRII CU DUMNEZEU

„Pentru a vedea Frumusetea, pentru a fi atins de strălucirea-i harică trebuie ca, printr-o transcendență, printr-o depășire a sensibilului și inteligibilului, să treci prin ușile tainice ale Templului: aceasta e Icoana."

Am ales aceste cuvinte ale lui Paul Evdochimov pentru a prefața prezentarea unei lucrări ce impresionează prin eleganța și claritatea expunerii, dar mai ales prin evlavia ce-o străbate de la un capăt la celălalt. Este vorba despre lucrarea „Icoana. Fereastră spre absolut" a profesorului elvețian Michel Quenot, cel despre care Pr. dr. Vasile Răducă ne spune, în prefața pe care o semnează, că „a descoperit Ortodoxia contemplând icoanele". Iar cartea la care ne referim dovedește că această „descoperire" pare să fi fost decisivă pentru autor; nu numai pentru nevoia unui studiu aprofundat al Tradiției creștine ortodoxe pe care o va fi resimțit, ci pentru că avem de-a face aici cu o veritabilă mărturisire de credință. Un studiu despre Icoană ce se constituie în același timp în scriere despre Ortodoxie și despre rolul fundamental al acesteia pentru lumea contemporană ce se zbate în haosul teribil în care a fost aruncată de curentul antropocentric.

Avertizând de la bun început în legătură cu confuzia – frecventă în Occident – dintre Icoană și tabloul religios, Michel Quenot explică semnificația profundă a Icoanei ce provine din funcția ei primordială: „«Teologie în imagine», ea anunță prin culori și face prezent ceea ce Evanghelia proclamă prin cuvânt. Icoana este, așadar, unul din aspectele Revelației divine și ale comuniunii noastre cu Dumnezeu". Și mai departe: „...Icoana exprimă Ortodoxia. Ca și Cuvântul, ea transmite Tradiția Bisericii, de unde necesitatea de a defini ceea ce este". Este ceea ce autorul va căuta să facă în continuare, expunând atât o analiză istorică a originilor și evoluției iconografiei, cât și o atentă descifrare a tehnicii realizării Icoanei. Sunt atent distinse influențele pre-creștine și modificările esențiale pe care creștinismul le-a adus însăși ideii de artă prin: „căutarea unei noi expresii a mișcărilor sufletului în pictură". Sunt urmărite amprentele particulare în realizarea icoanelor puse de diferitele regiuni ortodoxe. Ele constituie mărturia libertății creatoare pe care canoanele riguroase – la care execuția icoanelor este supusă și care purced dintr-un fundament dogmatic ce asigură fidelitatea față de Tradiție – nu o comprimă. Ele asigură doar păstrarea viziunii Bisericii asupra unui același subiect. Este subliniat deasemeni înțelesul major al crizei iconoclasmului – această „sumă eretică", după expresia celui de-al VII-lea Sinod. Din păcate, Occidentul nu a înțeles niciodată prea bine miza acestei cutremurări, faptul că „Icoana face loc unei dezbateri teologice profunde, care are drept centru întruparea Fiului lui Dumnezeu, cheie de boltă a creștinismului".

Capitolele ce urmează intenționează a fi o analiză a icoanei propriu-zise și respectiv a unor anume icoane ce au o importanță excepțională pentru creștinismul ortodox; ele comunică însă un mesaj mult mai amplu, căci se integrează de la sine într-o teologie a icoanei ce pornește de la ideea că „Icoana dă mărturie despre întruparea Fiului lui Dumnezeu". Icoana este deci o „teologie a prezenței" (și, de aceea, ea este locul privilegiat al întâlnirii cu Dumnezeu), a cărei înțelegere deosebită a despărțit în mod fundamental Răsăritul de Occident. Căci dacă „Apusul rămâne la baza Crucii", cantonat în tragism și abandonare, pentru ortodocși Hristos crucificat este preamărit ca „Împăratul slavei și al îngerilor" (1.Cor.2,8) și de aceea iconografia Răstignirii „nu arată un trup supus chinurilor ci pe Stăpânul Vieții".

Finalul cărții conține o pledoarie exemplară pentru icoană și implicit pentru Ortodoxie, afirmând tranșant necesitatea alegerii „între cei doi poli care sunt «materializarea» sufletului sau spiritualizarea trupului în direcția indicată prin icoană". Iar curentul actual de reînnoire iconografică ce pleacă din Grecia și Rusia, ca și răspunsul apusean – pentru care această lucrare este una dintre cele mai frumoase dovezi – sunt semne că alegerea poate să se facă în sensul ieșirii din criza materialismului omniprezent.

Cartea profesorului Michel Quenot se alătură excelentelor lucrări apărute în prestigioasa colecție „Orizonturi spirituale", coordonată de prof. univ. dr. Remus Rus, care, prin acest sistematic demers, își continuă strălucit munca de educator al tineretului român.

Sandra CRISTEA

Michel Quenot – „Icoana. Fereastră spre absolut"

ORIZONTURI SPIRITUALE

MICHEL QUENOT
ICOANA
FEREASTRĂ SPRE ABSOLUT

CATOLICISMUL ÎN ROMÂNIA

În urma articolului doamnei Nidia Belcea („O replică greco-catolică") publicat în numărul trecut al revistei noastre, primim la redacție din partea Părintelui Arhimandrit Ioasaf Popa un amplu material ce-și propune să limpezească confuziile și să corecteze numeroasele erori din respectivul text. Dată fiind dimensiunea acestuia, vom publica în serial răspunsul Sfinției Sale.

(Redacția)

Dintru început, precizez că, din 1927, când Regele Ferdinand – sprijinit consistent de liberalii lui Brătianu și mai ales de țărăniștii lui Maniu – a semnat „Concordatul cu Vaticanul", trecut apoi prin Parlament și aprobat la insistențele lui Maniu, „*Biserica Greco-Catolică* a încetat să mai fie *Biserică națională*... și devenea un *rit*, adică o parte componentă a Bisericii Catolice". Concordatul reprezenta „expresia juridică a filomaghiarismului papal și acoperirea politică a naționalismului unguresc"; „Roma papală" și „mussoliniană" impunea Dictatul de la Viena, prin care Ardealul de Nord – până la cotul Carpaților – era alipit Ungariei Horthiste.[1] Papalitatea devenea astfel autorul moral al atentării la integritatea României Mari și al oribilelor crime împotriva clerului și românilor ortodocși din intervalul 1940-1944.[2] Dacă după 1927 Biserica Greco-Catolică a mai continuat să se numească astfel, aceasta s-a datorat inerției, autonomia juridică și denumirea fiind deja desființate.

După reapariția ei – prin necunoașterea problemei pe de o parte, iar pe de alta prin lipsa iubirii de neamul și Biserica strămoșească conjugată cu oportunismul politic al grupului de conducere de după Revoluția din 1989 – nu mai era deloc acea Biserică unită până la un punct cu cea Ortodoxă în idealurile naționale, ci este Biserică Catolică de rit oriental, fără autonomie, subordonată întru totul Vaticanului, care „numește în România episcopi romano-catolici și greco-catolici" după placul lui, amplificând „campania de prozelitism", și dând avânt revizionismului maghiar[3] și apărată totuși de partidele care s-au coalizat cu politicieni maghiari. Așa că, doamnă Belcea, impropriu vă numiți greco-catolici și uniți[4]; nu mai sunteți; v-ați rupt de trupul Neamului Românesc, de ființa lui.

Întrucât respingeți cu înverșunare adevărul istoric că Sf. Apostol Andrei a început creștinarea daco-romanilor, lăsând a se înțelege că ar fi făcut-o trimișii Papei de care ar fi aparținut Biserica din Iliria respectiv și partea daco-romană, consider că e nevoie să încep cu adevărurile istorice pentru susținerea creștinării noastre de către Biserica Răsăriteană și formarea în același timp a poporului român.

Prima atestare a începerii creștinării noastre este referirea Sf. Apostol Pavel (Colos. 3,11). În al doilea rând, afirmația directă a lui Origen († 254) care, printre altele, afirmă că, prin tragerea la sorți, „Toma a primit Parția, iar Andrei Scitia..."[5] Același lucru îl afirmă și episcopul Eusebiu de Cezareea († 340) într-a sa „Istorie Bisericească" (III, 1,) [6], iar Eusebiu este socotit și de istoricii apuseni în frunte cu B. Iffol ca „părintele istoriei". Sciția este identificată a fi Dacia Pontică (Sciția Minor, respectiv Dobrogea de mai târziu) unde poetul latin Ovidiu a fost exilat, „printre sciți", cum însuși scrie. Încreștinarea noastră de către Apostolul Andrei este confirmată și de alte documente, până în sec. IX. [7]

Istoricii G.C. Giurescu și fiul său Dinu ne informează că populația geto-dacă nu a fost exterminată, cum susține Gh. Șincai (din Școala Ardeleană) în Cronica sa spre a dovedi descendența noastră curată din romani, ci au rămas trei sferturi din populația totală, cum relatează istoricul de atunci Dio Casius, dovedind că mulți dintre ei au trecut de partea romanilor, ceea ce se constată și pe Columna lui Traian. 'Au fost însă și coloniști aduși de Traian din „împrejurimile Daciei" – Ilîricum, cele două Moesii și Tracia. Toți însă, cei colonizați din provinciile romane, vorbeau limba latină. Au venit și alte etnii – mai puține – dar toate de cultură și limbă greacă. Nimeni din Italia decât funcționarii, căci „prescriptele lui Traian" interziceau colonizări din matca Imperiului.[8]

Printre aceștia toți, ca și printre ostași și printre sclavii funcționari existau și creștini, dacă ținem seama că Peninsula Balcanică și Grecia ca și Asia Mică, fuseseră creștinate de Apostolul Pavel și ucenicii lui.

Folosind documente din acea vreme, prof. dr. Emilian Popescu afirmă că momentul cel mai timpuriu al pătrunderii creștinismului la nordul Dunării, despre care avem o știre literară precisă, s-a petrecut prin anul 257 sau 260. Goții de la Dunăre au trecut atunci în teritoriul romanilor năvălind apoi în Galiția și Capadocia și luând prizonieri (cca.100.000 de familii) printre alții și clerici, care apoi au conviețuit cu barbarii, au convertit la adevărata credință pe mulți dintre ei și i-au convins să îmbrățișeze religia (creștină) în locul credinței păgâne.[9] Unii dintre aceștia (poate cei mai mulți) au fost aduși cu carele pe uscat, paralel cu malul Mării Negre, ajungând până la întorsura Carpaților, unde și-au avut capitala. Pe tot parcursul drumului s-au descoperit bisericuțe rupestre, asemeni celor din Capadocia[10]; tot așa există și în Munții Buzăului[11]. Un contemporan mai vârstnic a lui Ulpius, Eutihia, din neamul acelorași prizonieri capadocieni, a activat ca misionar (în treapta de episcop) aici în Goția (cum se numea atunci perimetrul ocupat de goți). Sfântul Vasile cel Mare, în scrisoarea sa (165) către episcopul Tessalonicului, Asholui, capadocian ca și el, are cuvinte de laudă pentru Eutihie „care a dat și altora semințe pentru viața creștină", condamnând pe necredincioșii îndărătnici din vremea lui: „...într-adevăr, nici unul din noi nu ne apropiem de virtutea lui Eutihie. Suntem atât de departe a îmblânzi pe barbari prin puterea Duhului și lucrarea Lui (cum a îmblânzit Eutihie, n.n.) ..."[12]

În aceeași scrisoare, Sfântul Vasile face referire la o altă mlădiță din acei capadocieni deportați și împământeniți în zona Buzăului, la Sf. Sava Gotul, călugăr cantor bisericesc, martirizat de goții necreștini prin înecare în apele Buzăului. Este vorba de Scrisoarea Bisericii din Goția care însoțea moaștele Sf. Sava cerute de Sf. Vasile. Scrisoarea vine „dintr-o țară îndepărtată, înfloritâ de frumusețea dragostei; ba ne-a sosit și martirul însuși (adică moaștele) din ținuturile barbarilor, care locuiesc la nordul Dunării, vestind el însuși cât de curată este credința care domnește acolo"[13], la anul 372.

Despre acest sfânt martir și situația din acea partea a Daciei Traiane aduce mărturii ample, noi și documentatul studiu al pr. prof. dr. Ioan G. Coman trimițând la izvoarele folosite de dânsul doar în afirmațiile hotărâtoare[14]. Din formula de adresare a scrisorii Bisericii din Goția către Biserica din Capadocia[15] se constată că în Goția exista o Biserică complet constituită și independentă, condusă – în lipsa motivată a episcopului – de un Prezbiteriu (Consiliu Eparhial), amintind și numele a doi membri ai acestuia: Sansala și Gutica, pe lângă care monahul Sava, „trăitor în feciorie", era cântăreț. Sf. Sava era, ca și Eutihie, de obârșie capadociană, iar Biserica din Goția era în strânse legături cu Biserica din Capadocia și cu cea din Tessalonic, condusă de un arhiepiscop capadocian, ca și cu cea din Tomis, unde guvernator era o rudă a Sf. Vasile. Tot în această latură a fost episcop și Ulfila, la 10 ani după Sinodul I Ecumenic (325). Acesta predica în trei limbi: greacă, latină și gotică „fără întrerupere într-o singură Biserică a lui Hristos"[16]. După trecerea acestuia la semiarianism și plecarea în sudul Dunării, a rămas episcop pentru ortodocșii goți Gaddas. Ulfila a tradus Biblia în limba gotă, folosind și cuvinte latine și grecești, traducerea făcându-se aici, la întorsura Carpaților.

Încă din sec. IV, pătrunde monahismul la strămoșani, concomitent cu dezvoltarea și consolidarea lui în Răsăritul creștin, după cum afirmă Sf. Epifanie († 403)[17], și în Scitia Minor, unde a ucenicit Sf. Ioan Cassian (360-435). „pe lângă călugării ale căror îndemnuri le auzea și ale căror exemple le vedea"[18]. Misionarii capadocieni, trimiși aici de Sf. Vasile , în rândul cărora au intrat și băștinașii Eutihie sau Sf. Sava, se instruiau într-o obște monahală basiliană. Un călugăr, originar din Mesopotamia, pe nume Auduis, având unele ușoare abateri de la credință, a fost exilat în Sciția Minor, apoi a trecut în Goția, „a pătruns adânc în interiorul ei, a instruit pe mulți dintre goți în lucrurile credinței..., a întemeiat mânăstiri în sânul cărora a înflorit regula călugărească, deprinderea de a trăi în feciorie și o asceză deosebit de severă"[19]. După izgonirea de către goți a audienilor, mânăstirile (și se pare că și episcopii audieni) s-au integrat ortodoxiei, între acești călugări fiind și unul numit Arpyle, „mort în timpul unei persecuții împreună cu alți 26 de martiri"[20] din acest ținut cu trei etnii armonizate în Hristos.

După plecarea goților și venirea hunilor (380), „creștinismul este continuat aici mai cu seamă de populația autohtonă", de lucrarea misionară îngrijindu-se episcopul Teotim al Tomisului, care dobândise o mare vază printre hupi, ce-l numeau „Dumnezeul romanilor".

În sec. V, criza din Imperiul Bizantin ne lipsește de dovezi literare. Se constată însă o puternică viață spirituală și organizatoric – admninistrativă în sec. VI, sub Împăratul Iustinian, care ridică la rangul de Mitropolie Episcopia de Tomis și îi subordonează 14 scaune episcopale, 8 dintre ele funcționând pe malul drept al Dunării, episcopia îngrijindu-se și de populația de dincolo de Dunăre[21]. Populația dislocată din Capadocia a fost asimilată de băștinașii integrați treptat Ortodoxiei răsăritene. Goții germanici au plecat, rămând în urma lor populația autohtonă, complet încreștinată. Ponderea cea mare a avut-o însă populația dacă. Concepția religioasă a dacilor a avut unele valențe propice acceptării creștinismului. aceasta a determinat pe istoricul Xenopol să afirme: „poate nicăieri în Imperiul Roman terenul pentru pătrunderea și răspândirea creștinismului nu a fost mai favorabil ca în Dacia. Cele două dogme esențiale ale creștinismului (viața viitoare și nemurirea sufletului) existau deja..., ceea ce a făcut ca trecerea la creștinism să se facă pe nesimțite și cu foarte mare ușurință." Este dovedit prin originea latină a cuvintelor privind credința (dogma) că răspândirea creștinismului la strămoșani s-a făcut prin limba latină. Este evident că Sf. Niceta, Episcop de Remesiana, din vestul Daciei Traiane, de-a dreapta Dunării, a predicat în Sudul și în Nordul Dunării în limba latină, iar materialul teologic l-a luat întotdeauna din Ortodoxia greacă, limba aceasta fiindu-i întru totul accesibilă[22].

În această perioadă până în sec.VI și parte din sec. VII, s-a format poporul român, care, totuși, la venirea hunilor, era deja bine consolidat. Formarea a fost concomitentă cu încreștinarea ortodoxă. „În acest duh de evlavie drept-creștină, de credință puternică în Dumnezeu, de trăire intensă a Evangheliei, sub fâlfâitul îngerești vieți monahale, în săvârșirea Liturghiei și a Tainelor, și a altor slujbe în limba latină s-a format ființa neamului nostru românesc, creștini de la obârșie." Biserica Ortodoxă a fost „magnetul cu mulțimi de forțe nevăzute care a strâns la sânul ei acest neam, a fost coloana vertebrală pe care s-a axat demnitatea etniei românești."

În toate aceste secole despre care am vorbit, tot impulsul ei ortodox i-a venit numai din Răsăritul creștin și jurisdicția a fost tot aceea a centrelor puternic organizate în Răsărit, dar pe picior de egalitate nu de subordonare. Chiar dacă Niceta de Remesiana a fost de două ori la Roma, de care ținea juridic, el însă pregătea misionari împreună cu Sf. Ioan Gură de Aur, servea ca punte de legătură între Biserica de Răsărit și cea de Apus, la data aceea întru totul ortodoxă și una cu cea răsăriteană.

De aceea, doamnă semnatară, obârșiile noastre creștine sunt răsăritene și nu apusene; am fost creștinați de Sf. Apostol Andrei și de ierarhii și misionarii ortodocși și nu de cei ai Romei, care chiar dacă (prin absurd) ar fi existat, n-ar fi predicat devierile palatității devieri ivite prin sec IX, accentuate și amplificate după schisma din 1054. Ca să fiți obiectivi în aprecierea justă a poporului nostru, lepădați mâzga și întunecarea pe care v-a așternut-o pe suflete catolicismul evului mediu.

(va urma)

Arhimandrit Ioasaf Popa

Note:

1. Valeriu Anania, *Pro Memoria* - activitatea catolicismului în România interbelică, București, 1992, p. 54-63.
2. *Biserica Românească... sub ocupația hortistă*, 1985, p. 62-147.
3. Valeriu Anania, *op. cit.*, p. 110.
4. *Ziarul „Mișcarea"*, col IV, r.40-30.
5. *Comentarii la Geneză* III, în FHDR = Fontes ad Historjan Daco-Romanae, I, București, 1964, p. 717.
6. În FHDR II. p. 15.
7. Norocel Epifania, *Pagini de Istoria Vechi a creștinismului românesc*, Buzău, 1984, p. 21-23 cu locurile citate.
8. *Istoria României*, Edit. Albatros, fără loc și dată, p. 96-98.
9. Filostargius († 425), Hist. eccl. II, 5 în FHDR II, București, 1970, p. 201, în art. *Creștinismul în Eparhia Buzăului*, vol I, *Spiritualitate și istorie la întorsura Carpaților*, Buzău, 1983, p. 261.
10. Jerphanop, Une nouvelle province de l'art byzantine – *Les Eglises rupestres de Cappadoce*, Paris, 1925, 1928 și 1937, vol. I-III.
11. L. Băcuica, *Ghidul turistic* al jud. Buzău, București, 1978.
12. *Epistola 164*, în Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 12, București, 1988, p. 355-356.
13. *Ibidem*, p. 356-357.
14. *Elemente de continuitate spirituală*... mărturii patristice și arheologice, în Vol. I, Spiritualitatea..., p. 231-258.
15. Textul scrisorilor H. Delahaye, *Saints de Thrace et de Moesie*, în „Analecta Bollandiana", XXXI, 1912, p. 216-221 și în *Actele martirice*, P.S.B. 11, p. 311-324.
16. Pr. prof. dr. I. G. Coman, *Scriitori bisericești din epoca strămoșană*, București, 1979, p. 78.
17. *Contra erezilor* III, Patrologia Greacă, vol. 42, col 372.
18. *De Institutis cenobiorum*, la pr. prof. I.G. Coman, *Scriitori...*, p. 221.
19. *Epiphanus*, 145 în FHDR II, pl. 172-173.
20. La dr. Popescu Emilian, *art. cit.*, p. 267-268.
21. Idem, *art. cit.*, cu mențiunile din nota 53.
22. *Niceta de Remesiana*, la pr. dr. I.G. Coman, Scriitori..., p. 101-128.

„Articolul" de mai jos a apărut în cotidianul „24 de ore" din Târgu Mureş. Il reproducem în întregime pentru a da posibilitatea cititorilor să vadă până unde merge nerusinarea unor ziarişti – „români" – care propagă sistematic ura, violenţa, minciuna.

Un singur lucru este corect semnalat în articolaşul cu pricina: sunt tot mai mulţi cei ce înţeleg cine va scăpa ţara de haita de lătrători şi excroci ce îşi fac de cap (încă) nestânjeniţi în România.

(Redacţia)

APOLOGEŢII CRIMEI

„Întotdeauna ucigaşii pentru a-şi menaja rudimentul de conştiinţă care le-a mai rămas, alteori din laşitate, caută să-şi ascundă, să-şi nege crimele. Dar cei care au făcut crime în masă au încercat să-şi nege identitatea, să ascundă probele şi în sfârşit, dacă nu le-a mai rămas altceva mai bun de făcut, să nege însăşi înfăptuirea crimei. Ei şi apologeţii lor încearcă să inducă în eroare opinia publică şi, din nefericire, se mai găsesc oameni creduli, în special în rândurile ignoranţilor.

Astfel procedează şi neofasciştii lui Marian Munteanu, care, sub masca unui patriotism zgomotos şi a unei religiozităţi obscene *(ce poate fi mai obscen decât publicarea unor lecţii de religie într-un ziar fascist?)* nu fac altceva decât să împroaşte ura în stânga şi-n dreapta.

În numărul 13 al foii *Mişcarea* (nu înţeleg de ce n-au îndrăznit să mai adauge un cuvânt care l-ar defini şi mai bine) apare reproducerea articolului unui oarecare David Irving care susţine că la Auschwitz n-au existat camere de gazare. Astfel de inepţii nu pot fi comentate. Sunt situaţii în care gândirea logică nu te mai ajută. Eu ştiu că bunicii mei au murit acolo, în camerele de gazare. Sau poate „striviţi" de un fascist autohton? Nu mai are importanţă.

Oricum, bine că am intrat în Europa. Cu sau fără fascişti, într-o Europă unde neonaziştii de peste tot îşi dau mâna (aici se numesc altfel) şi se instalează din nou legea demonică a urii. Şi incredibil, ştiţi care este motto-ul acestor psihopaţi? „Cu Dumnezeu înainte."

Care Dumnezeu, al Crimei? Oricum, aceste scursori ale societăţii ar putea învăţa măcar o poruncă: „Să nu iei în deşert numele Domnului".

Din nefericire, am întâlnit şi „entelectuali" care spuneau că acest Marian este speranţa noastră (de-alde Hitler Jugen) şi că ei şi ai lui vor face curăţenie. Atunci să vedeţi! Mai ceva decât la Auschwitz şi în lagărele din Transnistria!"

Izsak Martha

DE CE DOMNULE PRIMAR NAGY GYOZO ?

Semnatarul acestor rânduri susţine instalarea bustului marelui oştean, Mareşalul Ion Antonescu, în municipiul Târgu-Mureş. L-am cunoscut pe mareşal şi am depus jurământ de credinţă ţării într-o unitate militară ce-i purta numele. I-am cunoscut şi soţia (Maria Antonescu) atunci când au cununat un invalid de război din judeţul Ialomiţa rămas orb în lupte.

Desigur, dumneavoastră, domnule primar, nu l-aţi văzut pe Bernady Gyorgy şi vă luptaţi pentru a-i ridica o statuie în oraşul nostru. La îndemnul UDMR, pe 14 septembrie a. c., doriţi a vă prezenta în faţa Tribunalului Suprem (Contencios Administrativ) pentru a împiedica ridicarea statuii Mareşalului.

Înscenările şi argumentele depăşesc limitele credibilităţii.

Chiar nu aveţi alte preocupări majore în municipiul Târgu-Mureş?

Vă amintim că despre Mareşalul Ion Antonescu au depus mărturie şi l-au elogiat Regele Ferdinand, Prinţul Zeletin al Rusiei şi Şef de Stat Major în 1916, Vintilă Horia, iar I. G. Duca scria în memoriile sale: „Braţul drept al generalului Prezan era un tânăr ofiţer, maiorul Ion Antonescu, un element de o deosebită valoare şi care prin inteligenţa şi priceperea lui a adus generalului Prezan, dar şi ţării, nepreţuite servicii". Grigore Filipescu spunea în şedinţa Senatului României din decembrie 1934: „În România sunt mulţi oameni inteligenţi (...) Dar generalul Ion Antonescu posedă în cel mai înalt grad inteligenţa, capacitatea şi caracterul". N. Steinhardt, în „Jurnalul Fericirii", arăta: „Despre Antonescu însă, nu pot să nu arăt că, oricum, singurul în toată Europa, a cutezat să i se opună lui Hitler, să-i ţină piept într-o chestiune de onoare personală pentru acesta... Antonescu i-a ţinut piept în propriul său bârlog de la Berchtesgaden; dârz, cu modestia cuvenită, a scăpat de la moarte câteva mii de evrei".

Prin votarea Legii privind veteranii de război, beligeranţi ai celor două armate, care eram cândva inamici, acum facem parte din aceeaşi asociaţie: „Asociaţia Veteranilor de război Mareşalul Ion Antonescu". Această Asociaţie va avea în componenţa sa şi pe unii din luptătorii altor armate, inclusiv din cea maghiară.

Când Horthy a fost adus şi reînhumat cu onoruri în Ungaria, noi, veteranii români nu ne-am implicat şi nici nu am protestat. Nu am protestat şi nu avem atitudine ostilă faţă de punerea pe picior de egalitate a foştilor noştri inamici. Prin votarea în Parlament, această lege a devenit sfântă şi pentru noi.

Vă întrebăm cu mâhnire, domnule primar, de ce de peste un an se refuză cu îndârjire autorizarea ridicării bustului „Mareşal Ion Antonescu" în Târgu-Mureş?

Considerăm că singurul motiv este împotrivirea faţă de tot ce este românesc.

Col. (r.) Tudor DAVID

Primim la redacţie, din partea d-lui Col. r. Tudor David, următorul articol scris ca replică la refuzul autorităţilor mureşene de a da curs cererii Asociaţiei Veteranilor de Război de ridicare a bustului Mareşalului Ion Antonescu în oraşul Târgu-Mureş. Domnia sa este secretar al Asociaţiei Veteranilor de Război din Ministerul de Interne – filiala Mureş şi membru fondator al Ligii Mareşalul Ion Antonescu.. Articolul a apărut şi în ziarul local „Cuvântul Liber" (nr. 168/1268, 1994).

Afiş de propagandă maghiară: „Sfântul" Istvan încurajând un războinic ungur

Drapelele s-au prefăcut în zdrenţe

– 23 August 1944 –

3. CONSIDERAŢII ASUPRA BĂTĂLIEI DE LA IAŞI DIN 1944

Trupele sovietice au depăşit linia Nistrului, întâlnind rezistenţa Diviziei 5 Cavalerie şi a Diviziei 8 Infanterie, care au încercat să întârzie pătrunderea armatelor sovietice până la Iaşi, respectiv Sud Paşcani. Se poate afirma însă că mai mult viscolul decât rezistenţa opusă a oprit înaintarea sovietică pe linia: masivul Comeşti între Nistru şi Prut, Nord Iaşi, Sud Paşcani, Nord Târgu Neamţ – între Prut şi Carpaţii Orientali, la data de 10 Aprilie.

Începând de la această dată, sectorul dintre Prut şi Carpaţi a fost preluat de Armata a IV-a Română, comandată de *Generalul M. Racoviţă*. În subordinele acesteia au intrat Diviziile Blindate Totenkopf şi Gross Deutschland şi resturile Marilor Unităţi germane din Armata a VI-a Germană.

Marile Unităţi române sosite din interior au ocupat această linie, ca poziţie înaintată la adăpostul căreia trebuia să se organizeze linia de apărare de pe Dealul Mare. Dispozitivul Armatei a IV-a Române, pe această linie înaintată, a fost până la urmă: Corpul 7 Armată, General Potopeanu Gheorghe între munte şi Bistriţa, Corpul 1 Armată, General Gheorghe Radu, până la Siret, Corpul 5 Armată, General Niculescu Constantin pe Târgu Frumos, având la dreapta până la Iaşi (exclusiv) Corpul 6 Armată, General Avramescu Gheorghe, iar la Iaşi Grupul Mieth cu Corpul 4 Armată, General Stoenescu Nicolae.

Cum în instrucţiunile de luptă ale armatei sovietice era stabilit că o poziţie de apărare poate fi atacată pe bază de blindate în primele două săptămâni, după care se presupunea că ruperea apărării trebuia făcută prin mase de artilerie, între 25 Aprilie-2 Mai au avut loc atacuri, a căror direcţie s-a mutat succesiv de la Iaşi până la Boureni (Vest Paşcani). În aceste acţiuni, sovieticii au pierdut peste 200 de tancuri în luptă cu blindatele germane şi artileria română, fără a realiza nici un succes.

A urmat o lungă perioadă de acalmie, în care s-au concentrat Mari Unităţi de artilerie şi muniţia necesară pentru atacul de ruptură şi mase de blindate pentru a forma braţul de Vest al bătăliei ce urma să înceapă la 19 August, bătălia de la Iaşi-Chişinău.

O primă consecinţă a operaţiilor din aprilie a fost mutarea liniei de apărare de pe Dealul Mare pe linia poziţiei înaintate care rezistase atacului cu blindate, dar care era mult mai slabă, în faţa unui atac pe bază de artilerie, decât linia de pe Dealul Mare, ocupată slab de Mari Unităţi din linia a doua: Divizia 3 Infanterie, Divizia 18 Infanterie şi două Comandamente de Munte.

Ofensiva sovietică din august a debutat cu o cercetare de luptă începută la ora 12.00, 19 August cu scopul de a stabili dacă unităţile noastre din prima linie s-au retras pe linia preconizată (o linie la 2-3 km. în spatele primei linii, pe care urma să se retragă prima linie pentru a scăpa de focul nimicitor al pregătirii de artilerie a inamicului) şi să atragă rezervele locale pe poziţii de contraatac (ce nu mai putea fi executat până la finele zilei) pentru a le prinde sub focul artileriei sovietice.

În ziua de 19 August situaţia în comandamentele Marii Unităţi din zona unde se execută atacul de ruptură era următoarea: la comanda Armatei a IV-a, generalul M. Racoviţă în concediu, era înlocuit de Generalul Avramescu Gheorghe, Comandantul Corpului 6 Armată; la comanda Corpului 6 Armată a venit Generalul Abraham, comandantul Diviziei 74 Germană, care, împreună cu Divizia 6 Infanterie şi Divizia 5 Infanterie române, formau Corpul 6 Armată. *La comanda Diviziei 6 Infanterie, Generalul Filip Agricola, la fel cu Comandantul Diviziei 5 Infanterie, Generalul Nicolau, **erau în concediu***, comanda Diviziilor revenind secunzilor respectivi, Generalii Popescu Ion-Ankara şi Rossetti.

Astfel, nici un comandant titular de Mare Unitate nu era la comandă în sectorul de ruptură al Corpului 6 Armată. În plus, acest corp de armată era comandat de un general german, Generalul Abraham.

Rezultatul cercetării de luptă executată de sovietici în 19 august: Divizia 18 Infanterie şi Divizia 3 Infanterie au fost scoase de pe Dealul Mare şi aduse spre Bahlui. În noaptea de 19/20 August Comandamentul Artileriei Armatei a transmis la Corpul 6 Armată ordinul de dezlănţuire a contrabateriei preventive între orele 1 şi 3 noaptea, aşa cum se stabilise în măsurile luate de Armata a IV-a Română pentru respingerea atacului pe bază de artilerie, iar între orele 4-5 din 20 August contraoperaţia în zona Corpului 6 Armată pe infanteria inamică. Aceste operaţiuni au fost minuţios pregătite, cu săptămâni înainte şi până în preziua atacului (fotografii aeriene cu poziţiile de baterii ruseşti etc.) şi cu aducerea de muniţie necesară (3 Unităţi de Foc la regimente), *ajungându-se la o concentrare de circa 400 de guri de foc în zona expusă atacului.* Pentru a sustrage artileria noastră contra bateriei inamice, în decursul nopţilor de 15, 16, 17 August toate bateriile au fost deplasate în poziţiile definitive, lăsând false poziţii pe cele ocupate până atunci. Deci totul era asigurat, material, muniţie, plan de foc pentru a lovi, înainte de pornirea atacului inamic, masa lui de artilerie şi infanteria de pe baza de plecare la atac. Totuşi această operaţie a fost contramandată de Comandamentul Armatei a IV-a. Crezând că este vorba de o neînţelegere, Comandamentul Artileriei Armatei a ordonat comandanţilor de regimente de artilerie să execute contraoperaţia şi contrabateria.

Comandamentul Armatei a dat ordin să nu se execute nici un ordin al Comandamentului Artileriei, şi artileria să deschidă focul numai când va începe atacul inamic.

Acest ordin a costat viaţa a mii de ostaşi români din tranşee aflaţi sub ciocanul de foc al artileriei sovietice ce putea fi distrusă *înainte* de declanşarea ofensivei.

Gheorghe HUŢUCA

Anul III Nr. 15 (36)
16-31 Octombrie 1994

În urma publicării articolelor istoricului David Irving, numeroase au fost apelurile prin care ni s-au solicitat informaţii în plus despre chestiunea ridicată de istoricul britanic: existenţa sau non-existenţa holocaustului evreiesc.

După cum am mai precizat, neavând posibilitatea practică de a cerceta enormul material ce tratează acest subiect, revista noastră nu-şi propune nici pe departe să ofere o soluţie acestei controverse. Nu vom susţine aşadar un punct de vedere, aşa cum nu ne vom erija în judecători. Singurul lucru pe care ni-l propunem este de a pune la dispoziţia cititorilor noştri un bogat material informativ preluat, de data aceasta, din tabăra celor care aşează Holocaustul între ghilimele. Date inedite, în cea mai mare parte, pentru cititorul român. Numai după o cunoaştere a argumentelor şi a criticilor ambelor tabere, o judecată pertinentă asupra acestei probleme se poate formula.

Primele lucrări aparţinând unor reputaţi istorici occidentali şi care puneau sub semnul întrebării existenţa holocaustului au apărut încă de la sfârşitul anilor '40. Exista aşadar o tradiţie a acestei orientări, dar aşa-numita „mişcare istorică revizionistă" câştigă masiv teren spre sfârşitul anilor '80, odată cu deschiderea a numeroase arhive necercetate până atunci şi, paralel, cu realizarea unor teste chimice revelatoare.

Rubrica pe care o inaugurăm în acest număr îşi propune să înfăţişeze principalele etape ale acestei dispute. Cititorul român va avea posibilitatea, poate pentru prima dată, prin intermediul revistei noastre, să cunoască lucrările unor reputaţi istorici occidentali: americanul Arthur Butz – „The Hoax of the 20th Century" (Înşelătoria secolului al XX-lea), germanul Thies Christopherson – „Die Auschwitz Luge" (Minciuna Auschwitz-ului), britanicul Richard Harwood – „Did Six Million Really Die?" (Au murit într-adevăr şase milioane?), Maurice Bardeche – „Nuremberg ou la Terre Promise" (Nuremberg sau Pământul Făgăduinţei) etc. Vom aduce la cunoştinţa cititorului român activitatea prodigioasă a lui Fred Leuchter (autorul faimosului raport ce-i poartă numele), David Irving sau Robert Faurisson. Vom prelua puncte de vedere din tribuna revizionismului mondial, publicată în franceză „Annales D'Histoire Revisionniste", cât şi din alte publicaţii.

Materialele pe care le vom înfăţişa în paginile revistei „Mişcarea" sunt preluate exclusiv din surse occidentale. Avertizăm cititorii că lucrările respective nu au primit replici capabile să infirme punctul de vedere al istoricilor revizionişti. Mai mult, orice prezumtiv fals al celor din urmă a comis cu scopuri vădit politice – este exclus. (Potrivit legilor americane, autorii ar fi putut fi trasi la răspundere. Ceea ce nu s-a întâmplat.)

Începem acest amplu serial prin publicarea unui excepţional raport preluat din revista americană „The Spotlight" (aprilie 1993).

(Redacţia)

MUZEUL MEMORIAL AL HOLOCAUSTULUI: O GREŞEALĂ COSTISITOARE ŞI PERICULOASĂ

Nu departe de Washington Monument, la câţiva paşi de maiestuosul Lincoln Memorial, într-una dintre cele mai venerate zone din SUA, a apărut o costisitoare şi periculoasă greşeală. Pe un teren de unde lipseşte încă un monument care să semnifice nenumăratele sacrificii şi neştiutele înfăptuiri ale americanilor de toate rasele şi credinţele în vederea făuririi şi apărării acestei naţiuni, se găseşte astăzi un masiv şi costisitor edificiu. El este dedicat în mod expres unei versiuni discutabile şi neîntemeiate a suferinţei încercate în Europa în timpul celui de-al doilea război mondial de către membrii neamericani ai unui grup minoritar şi sectar.

Acum, sub pretextul amăgitor al toleranţei, Muzeul Memorial American al Holocaustului e pe cale să înceapă o campanie de propagandă, finanţată prin generozitatea neavizată a contribuabilului american, în interesul Israelului şi al susţinătorilor săi din America.

Cum de a admis guvernul federal crearea unei asemenea monstruzităţi? Care e rostul acesteia pentru politica şi valorile americane? Şi ce trebuie să facă populaţia americană pentru a recăpăta controlul asupra terenului pe care funcţionarii săi din Washington l-au cedat unor interese străine şi pentru a clădi pe el un muzeu sau orice alt fel de aşezământ care să se bazeze însă şi să fie condus în acord cu principiile şi interesele americane?

ORIGINILE

La sfârşitul anilor '70, în timpul mandatului preşedintelui James Earl „Jimmy" Carter, a fost organizată la Hollywood şi New York – şi s-a desfăşurat ulterior – o campanie de propagandă promovând „holocaustul", pretinsul masacru sistematic a circa 6 milioane de evrei de către germani de-a lungul celui de-al doilea război mondial. Benjamin Meed, un important funcţionar al consiliului care controlează muzeul holocaustului scria în 1990: „Cu aproape 12 ani în urmă s-a dezvoltat un nou fenomen (sic). Holocaustul a fost introdus în şcoli, colegii şi universităţi. Televiziunea a transmis programe dedicate holocaustului şi milioane de americani le-au urmărit. În scurtă vreme, americanii au început să se intereseze intens de lecţia despre holocaust, de caracterul său singular şi de mesajul său universal".

De unde urgenţa acestei campanii? Două erau raţiunile supreme: mai întâi – debutul – la mai bine de trei decenii de la sfârşitul celui de-al doilea război mondial – unui proces obiectiv şi ştiinţific de estimare a faptelor referitoare la aşa-zisa politică germană de exterminare a evreilor din Europa. În al doilea rând, nevoia de a justifica teoria şi practica sionistă în faţa rezistenţei internaţionale fără precedent la intransigenţa israelită (incluzând celebra Rezoluţie a Adunării Generale a ONU care echivala sionismul cu rasismul) şi de a apăra politica agresivă a Israelului sub conducerea fostului terorist, primul ministru Menachem Begin. (Prin Rezoluţia din 10 noiembrie 1975 a Adunării Generale a ONU, sionismul a fost condamnat ca „o formă de rasism şi discriminare rasială".)

CONSILIUL MEMORIAL AMERICAN AL HOLOCAUSTULUI

În 1978, administraţia preşedintelui Carter fiind asediată în ţară şi în străinătate, acesta a cedat presiunii din partea noului lobby al „holocaustului" (adică al minorităţii pro-israelite influente în America) şi a dispus crearea, prin hotărâre guvernamentală, a Comisiei Prezidenţiale a Holocaustului. Doi ani mai târziu, pe 7 octombrie 1990, Congresul a adoptat – în unanimitate – o lege ce înfiinţa Consiliul Memorial American al Holocaustului. Acesta era însărcinat în primul rând cu punerea în acţiune şi supravegherea operaţiunii unei *„comemorări permanente şi intense a victimelor holocaustului nazist"* şi cu realizarea de *„modalităţi adecvate pentru ca naţiunea să comemoreze Zilele Aducerii Aminte – o comemorare anuală, naţională, civică a Holocaustului"*.

O nepretuită porţiune din terenul public a fost oferită consiliului şi, după ani de costisitoare amânări (timp în care bugetul Consiliului Memorial American al Holocaustului s-a umflat de la 2,5 milioane la 18 milioane de dolari pe an), Muzeul Memorial American al Holocaustului a fost isprăvit şi pregătit pentru deschidere pe 22 aprilie 1993.

UN PROGRAM SECTAR ŞI STRĂIN

Consiliul Memorial al Holocaustului, pe lângă solicitarea a zeci de milioane de dolari, în donaţii ce scuteau de impozitul pe venit, în scopul finanţării muzeului holocaustului, s-a ocupat cu promovarea unui program de sprijinire fără rezerve a unor scopuri minoritare, sioniste.

Componenţa consiliului – o organizaţie federală americană – a fost majoritar evreiască încă de la înfiinţarea sa, în 1980. Cei doi preşedinţi ai consiliului – Elie Wiesel şi Harvey Meyerhoff – s-au dedicat amândoi ajutorării statului Israel, iar fotoliile prezidenţiale ale celor mai importante comisii ale consiliului au fost ocupate, deasemeni, de evrei şi sionişti.

Şeful departamentului ce se ocupă cu colectarea de fonduri pentru muzeul holocaustului, Miles Lerman, a fost vice-preşedintele american al Organizaţiei pentru Legături cu Statul Israel, ce milita pentru investiţii scutite de taxe într-o ţară ce primeşte de departe cea mai mare parte din ajutorul extern oferit anual de SUA. Cultivându-i pe aceşti evrei americani bogaţi, cu care a avut îndelung de-a face în activitatea sa de colectare de fonduri pentru Israel, Lerman a reuşit să obţină donaţii de aproape 160 de milioane de dolari ce asigurau scutiri de impozitul pe venit. Cele mai importante dintre aceste oferte au fost răsplătite prin denumirea diferitelor părţi din muzeu după numele donatorilor, cum ar fi de pildă „Centrul de Studiu Wexler".

Ridicarea şi punerea în funcţiune a Muzeului Memorial al Holocaustului nu este singura sarcină ce a fost atribuită Consiliului Memorial al Holocaustului. O altă îndatorire a sa este comemorarea Zilelor Aducerii Aminte pentru Victimele Holocaustului, pe care Congresul SUA le-a declarat „o comemorare anuală, naţională, civică a holocaustului". Ca şi pentru *Yom Hashoah* (Ziua Holocaustului) israeliană din care se inspiră, data Zilelor Aducerii Aminte se stabileşte în acord cu calendarul ebraic, deci, ca şi în cazul Pesah-ului sau Chamkah-ului, se schimbă de la an la an. Aceste zile străine ale lamentaţiei sunt în mod curent celebrate sub steagul republicii, cu rugăciuni şi cântări în ebraică, în aşezămintele guvernamentale, de la „The Capital Rotonda" până la primăriile orăşeneşti din ţară.

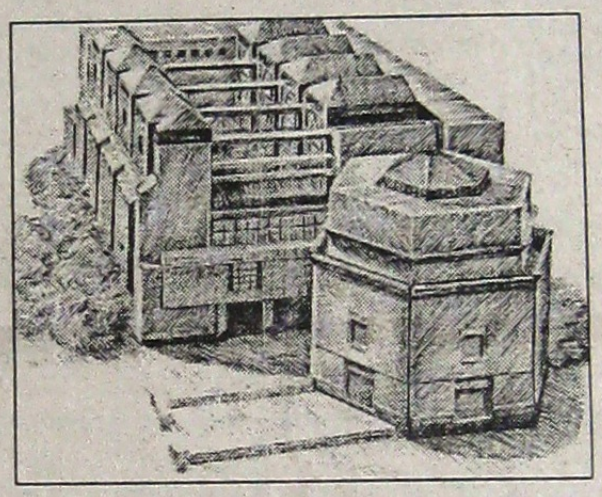

Mai trebuie oare să spunem că nici un grup de americani căzuţi victime persecuţiilor, pentru a nu mai vorbi de vreun alt grup străin, nu se bucură de o asemenea zi (sau zile) de recunoaştere cu acordul şi cu suport financiar guvernamental? Deşi în primii săi ani de activitate Consiliul Memorial American al Holocaustului a vorbit şi despre recunoaşterea suferinţelor ne-evreilor din timpul celui de-al doilea război mondial, după toate informaţiile din literatura de prezentare publicată de consiliu, Muzeul Memorial American al Holocaustului este neabătut iudeocentric. În conformitate cu un proiect preliminar al expoziţiei permanente, ici-colo se fac reverenţe şi unor grupuri ne-evreieşti oprimate de naţional-socialiştii germani (niciodată unor grupuri victime ale inamicilor Germaniei, în special ale URSS-ului stalinist), dar holocaustul mai amplu al celui de-al doilea război mondial, care este estimat la circa 75-80 milioane de vieţi omeneşti din toată lumea, este ignorat în favoarea suferinţei evreieşti. Astfel, pentru a cita un singur exemplu grăitor, secţia „Viaţa dinaintea Holocaustului" din muzeu nu face referire decât la viaţa evreiască anterioară holocaustului.

Dacă, totuşi, ne-evreii figurează în muzeu, ei apar cu precădere ca răufăcători: germanii şi aliaţii şi colaboratorii lor; aliaţii occidentali, inclusiv America, ce au refuzat să accepte o masivă imigrare înainte de război; liderii politici şi militari americani care au refuzat să autorizeze raiduri şi bombardamente costisitoare asupra „camerelor de gazare" de la Auschwitz.

ELIBERATORI ROŞII?

Mesajul muzeului că sprijinirea evreilor ar fi fost unica măsură decentă în timpul celui de-al doilea război mondial conduce la anomalii care – într-un muzeu american ridicat pe un teritoriu unde sunt venerate principiile libertăţii pe care se bazează republica – apar de-a dreptul şocante. E deja deplorabil că victimele atrocităţilor celui de-al doilea război mondial comise de aliaţi – masacre precum bombardarea teribilă a oraşelor Tokio şi Dresda, bombele atomice aruncate la Hiroshima şi Nagasaki, măcelărirea de către sovietici a prizonierilor la Katyn, violurile în masă comise de Armata Roşie la sfârşitul războiului – nu au fost nici măcar menţionate. Dar tratamentul aplicat în muzeu forţelor armate ce au apărat sălbatica tiranie sovietică a lui Stalin e pur şi simplu grotesc.

În Muzeul Memorial American al Holocaustului, comuniştii apar numai sub masca „luptătorilor în rezistenţă" şi a „eliberatorilor". De exemplu, puşca mitralieră şi actele false ale lui Samuel Weissberg, un membru al Partidului Comunist ce a ajuns într-o funcţie înaltă într-un grup comunist de guerilă din nordul Franţei, sunt etalate cu onoare, relicve la fel de preţioase ca şi grămezile standard de încălţăminte ori de păr aflate în expoziţia permanentă. Mai îngrijorătoare încă este onoarea acordată celebrei Armate Roşii a lui Stalin, ce a atins un record sângeros şi nerusinat de atrocităţi comise de-a lungul Europei în timpul şi după război. După cum este menţionat în buletinul informativ al Consiliului Memorial American al Holocaustului: *„În muzeu vor fi arborate steaguri în onoarea milioanelor de soldaţi sovietici care au alungat către vest forţele naziste şi care au fost primii dintre forţele aliate care au eliberat şi făcut publică existenţa lagărelor"*. Conform preşedintelui consiliului Harvey Meyerhoff, aceste drapele marţiale ale tiraniei roşii trebuie asociate cu un singur lucru: *„Mult mai mult decât nişte simple memento-uri ale războiului, aceste artefacte militare reprezintă o contribuţie importantă la păstrarea memoriei, prin care se va aminti generaţiilor viitoare despre rolul central jucat de forţele sovietice în înfrângerea nazismului"*.

Oare ce trebuie să gândească milioanele de americani originari sau descendenţi ai naţiunilor europene – Rusia, Ukraina, Belarus, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, Ungaria, Cehia, Slovacia, România, Bulgaria, (fosta) Iugoslavie – pentru care „artefactele militare" ale Armatei Roşii simbolizau invazie, tiranie, opresiune şi persecuţie religioasă, atunci când văd armatele sălbatice ale persecutorilor *lor* slăvite ca „eliberatoare"?

ISRAELUL ÎN MUZEU

Aşa cum oricine îşi poate da seama din faptul că directorul muzeului, Yeshayahu Weinberg, şi şeful „Centrului de Studii", Yechiam Halevy, au fost aduşi din Israel, poziţia muzeului faţă de statul Israel este una de adulaţie. Un emoţionant omagiu adus creării Israelului este parte integrantă din expoziţie. Faptul că întemeierea Israelului şi expansiunea sa în războaie ulterioare au însemnat ocupaţie colonială şi opresiune pentru milioane de palestinieni născuţi acolo şi totodată deposedarea şi exilarea altor milioane nu este menţionat – un alt lucru grotesc într-un muzeu american ce s-ar cuveni să atragă atenţia asupra pericolelor intoleranţei şi ale desconsiderării drepturilor omului. Cât despre colaborarea spectaculoasă a statului german hitlerist cu Agenţia Evreiască în anii '30, colaborare ce a creat posibilitatea unui transfer de capital de o importanţă esenţială şi a imigrării în Palestina a unui val de zeci de mii de evrei înalt calificaţi – şi peste aceasta este aşternută cea mai completă tăcere.

„PROBITATE" ISTORICĂ

Istoria denaturată pe care o prezintă muzeul holocaustului nu e numai o chestiune de părtinire şi de omisiune. Muzeul s-a dedicat definitiv susţinerii unei interpretări bine stabilite şi irevocabile a dovezilor cu totul insuficiente şi uneori de-a dreptul suspecte ale unei politici germane de anihilare a evreimii europene, în special în camerele de gazare, în număr de aproape 6 milioane de oameni. Aceasta în ciuda unui volum considerabil de cercetări şi studii universitare ce s-au desfăşurat în ultimele două decenii în numeroase ţări şi care contestă, cu mijloace academice, însăşi substanţa „teoriei exterminării" promovată de adepţii holocaustului.

Consiliul Memorial American al Holocaustului e, în mod evident, avizat cu privire la activitatea revizioniştilor; literatura editată de consiliu e suprasaturată nu cu respingeri argumentate ale tezelor revizioniste, ci cu polemici şi calomnii. Pentru a cita un exemplu tipic, „Buletinul informativ al Muzeului..." din mai 1992 publică pe prima pagină un atac la revizionismul referitor la holocaust semnat de profesoara Deborah Lipstadt de la Occidental College în care autoarea îi critică pe revizionişti pentru producerea unor materiale pretins erudite, apoi preamărea Muzeul Memorial American al Holocaustului ca fiind „între cele mai eficace metode" de „combatere a acestei tendinţe nocive", dar profesoara D. Lipstadt **menţionează nici măcar o singură eroare din studiile revizioniste pe care le combate cu atâta zel.**

Consiliul Memorial American al Holocaustului admite existenţa unei dezbateri istorice asupra holocaustului, dar ia notă în mod oficial de opinia contrară doar pentru a o ataca. Faptul că această instituţie americană subvenţionată prin taxele plătite de toţi americanii se plasează hotărât pe poziţie istorică inflexibilă – în serviciul unei singure minorităţi americane – reprezintă o încălcare intolerabilă a drepturilor ce decurg din Primul Amendament, ca şi o batjocură a idealului occidental şi american de cercetare ştiinţifică obiectivă.

UN CENTRU PENTRU EDUCAŢIE?

Preşedintele Consiliului Memorial American al Holocaustului, Harvey Meyerhoff a afirmat că *„Muzeul este în primul rând o instituţie de educaţie"*. Din însăşi literatura publicată de consiliu rezultă limpede ce înţelege domnul Meyerhoff prin educaţie. „Jocul cu roluri" pentru copiii ca şi pentru adulţii ce vizitează muzeul (vizitatorilor li se eliberează „buletine de identitate" cu numele şi un pretins destin al diferitelor victime ale holocaustului); efectele realizate pe computere sofisticate şi efectele video sau înregistrările de voci şi muzică ce se adaugă artefactele tendenţios descrise din muzeu; şi chiar ţelul muzeului, aşa cum a fost exprimat de către preşedintele colectării de fonduri, sionistul Miles Lerman, de a asigura condiţiile pentru ca *„familiile din Tucson, copiii din Dubuque* [illegible] *învăţătorii din Atlanta să înveţe istoria şi lecţiile Auschwitz tot atât de conştiincios cum învaţă istoria propriilor lor comunităţi"* – toate acestea dovedesc că Muzeul Memorial American al Holocaustului este o întreprindere de propagandă ce urmăreşte să-i îndoctrineze pe toţi americanii cu o versiune evreiască (şi sionistă) unică şi tendenţioasă, nu doar a trecutului, dar şi a prezentului şi viitorului.

REACŢIA AMERICANĂ

Care e reacţia americană la un muzeu partizan, construit într-un loc ce fusese în mod solemn consacrat eroilor şi valorilor republicii americane, şi întreţinut din belşug cu banii contribuabililor, într-o vreme în care chiar în capitala ţării mii de oameni lipsiţi de adăpost îşi petrec nopţile dormind în umbra monumentelor naţionale? Care e reacţia americană faţă de un program ambiţios de propagandă care tinde să impună o „memorie a holocaustului" sectară în şcolile unde copiii noştri nu-şi pot face rugăciunile, în primării şi în instituţiile guvernamentale unde simbolurile religioase ale majorităţii sunt prohibite în numele libertăţii de conştiinţă religioasă?

Cu peste două secole în urmă, Thomas Jefferson scria: *„A-i obliga pe oameni să furnizeze contribuţii băneşti pentru propagarea unor opinii în care nu cred şi pe care le disprefuiesc este un păcat şi un act tiranic"*. Cu aproape 140 de ani în urmă, Abraham Lincoln spunea: *„Subliniez că dacă există ceva pe care e datoria întregului popor să nu-l încredinţeze altcuiva decât sieşi, acel ceva este prezervarea libertăţii şi a instituţiilor sale"*.

Muzeul Memorial American al Holocaustului, împreună cu consiliul care-l conduce, ca organizaţii ale statului în care poporul american e suveran, trebuie scoase de sub influenţa interesului particular ce le controlează în prezent. Scopul şi finalitatea muzeului trebuie lărgite, de la accentul unilateral actual asupra suferinţelor străine evreieşti – reale şi imaginare – din Europa anilor '30 şi '40 la o preocupare plină de compasiune, dar realistă, pentru toate victimele, însă mai întâi de orice pentru victimele americane ale nedreptăţilor istorice. Muzeul trebuie să devină un loc în care americanii de orice tradiţie, elevii şi studenţii de toate orientările să se reunească, să se instruiască şi să fie instruiţi fără acuzaţii şi fără încercări de propagandă. Până ce aceasta nu se va realiza, bărbaţii şi femeile ce au întemeiat şi construit, au suferit, au luptat şi au murit pentru America, indiferent de rasă, naţionalitate ori religie, nu vor avea liniştea în mormintele lor.

Theodore J. O'KEEFE

Traducere din limba engleză Sandra Cristea

PERSONALITĂŢI DIN EXILUL ROMÂNESC

MATEI HOJBOTĂ HATMANUL

Născut în 1910 în localitatea Mânăstirea Humorului, din neam ales de răzeş al domnitorului Ştefan cel Mare şi Sfânt, din spiţa Hatmanului Luca Arbore, **Matei Hojbotă** s-a dovedit un vrednic urmaş al luptătorilor bucovineni din care se trage.

În vara anului 1928 organizează, împreună cu un grup de camarazi, în cadrul Mişcării Legionare, prima Frăţie de Cruce din Bucovina. Au intitulat-o „Şoimii Moldovei", iar sediul ei se afla în oraşul Gura Humorului (Judeţul Câmpulung, Bucovina).

Studiile universitare le-a urmat la faimoasa Universitate din Cernăuţi, sub îndrumarea profesorilor Traian Brăileanu, Ion Nistor, Lecca Morariu, Romulus Cândea şi Ion Spulber. A frecventat şi cursurile Universităţii Libere din Vălenii de Munte, audiind cursurile profesorului Nicolae Iorga. (Aflat în emigraţie, va frecventa marile universităţi americane şi europene: Viena, Paris, New York, Rio de Janeiro etc.)

În timpul prigoanei legionare, a fost închis în lagărele de la Miercurea Ciucului şi Vaslui, alături de o selectă companie: Nae Ionescu, Mircea Eliade, Ion Zelea Codreanu, Dimitrie Găzdaru etc. În perioada 1935-1941 a fost animatorul şi conducătorul a numeroase asociaţii cultural-politice din Bucovina. A publicat cărţi de etnografie şi folclor, întregindu-şi activitatea prin colaborări la mari publicaţii ale vremii: „Gândirea", „Cuget clar", „Cuvântul", „Calendarul", „Buna Vestire", „Universul", „Cultul Patriei" etc.

În timpul Războiului Sfânt de eliberare a Basarabiei şi Bucovinei, Matei Hojbotă–Hatmanul se înscrie voluntar în Armata Română, în Regimentul 16 Dorobanţi din Fălticeni. În urma luptelor de la asediul Odessei a fost rănit de mai multe ori şi decorat cu înalte ordine militare.

Emigrează în Germania, unde este internat, alături de alţi legionari, în lagărul de la Buchenwald. Supravieţuind bombardamentului aviaţiei americane, ajunge la Viena, unde intră în conflict cu guvernul iniţiat şi condus de Horia Sima. Drept urmare, vor fi noi persecuţii şi internarea, în 1944, în lagărul „Maria Lazendorf" de lângă Viena. Reuşeşte să se salveze numai prin intervenţia preotului Ştefan Palaghiţă, parohul Bisericii Ortodoxe Române din Viena. Deşi a refuzat orice colaborare cu guvernul Sima, urmează noi prigoniri şi noi etape de încarcerare la Innsbruk, iar apoi într-un lagăr de refugiaţi politici, unde suferă un regim de tortură. Cu ajutorul unui general canadian reuşeşte să emigreze şi să se stabilească la Toronto, Canada.

În toamna anului 1949, Matei Hojbotă – Hatmanul, împreună cu „Grupul imigranţilor români", organizează şi conduce „Asociaţia culturală Mihai Viteazul", ce devine primul Comitet naţional de ajutorare a exilaţilor din Europa de Vest. În acelaşi an înfiinţează în Canada „Antibolshevik Block of Nations" (Blocul antibolşevic al Naţiunilor), cu sediul Comitetului Central la Toronto, devenind şi membru fondator al „World Anti-Comunist League" (Liga mondială anticomunistă). În timpul activităţii sale, are contacte cu numeroase personalităţi politice ale lumii, printre care preşedintele SUA, John F. Kennedy. Îndeplineşte unele funcţii, fiind Consilier al Guvernatorului General al Canadei, Dr. Ronald Michner.

Datorită deselor acţiuni publice antibolşevice şi în sprijinul reunificării României, membrii familiei sale rămaşi în ţară sunt victimele Securităţii (nepotul său, H. Matei Hojbotă, bănuit de a fi colaborat cu unchiul său, moare în urma tratamentului aplicat în anchetă).

Matei Hojbotă–Hatmanul, împreună cu familia sa, şi-a continuat şi continuă, în ciuda neîncetatelor prigoane, chiar departe de ţară, lupta în care s-a angajat încă de la cea mai fragedă vârstă.

Nu şi-a trădat idealurile niciodată şi este astăzi unul din stâlpii luptei pentru afirmarea românismului în lume.

Silviu RAREŞ

NOTĂ

Primim la redacţie din partea d-lui Ion Oprea materialul de mai jos. Trimis iniţial spre publicare cotidianului „Adevărul", acesta a apărut fiind modificat fără permisiunea autorului şi fără a se indica în nici un fel modificările operate. Ziariştii de la „Adevărul" au găsit de cuviinţă să elimine tocmai pasajele cu conţinut vehement anticomunist. Redăm mai jos textul integral, aşa cum ne-a parvenit de la domnia sa.

(Redacţia)

O scrisoare

Pentru prima dată după decembrie 1989, toată fiinţa mi-e invadată de spaimă, adâncă şi aproape devastatoare. Aud şi văd cum reprezentanţi ai vieţii noastre politice, întinşi de la stânga până la dreapta spectrului politic, se agită şi se pregătesc cu febrilitate să sărbătorească împlinirea a 50 de ani de la „istoricul şi măreţul act de la 23 August". Doamne, îmi spun şi cred că nu sunt singurul, unde ne este dat să ajungem, în ce prăpastie istorică trebuie să mai cădem?

În decembrie 1989, o făceam pe fericiţii că am scăpat de comunism şi nici după cinci ani vrem să aniversăm împlinirea a 50 de ani de la năvălirea comunismului peste noi! Ce vânt de nebunie, inconştienţă şi iresponsabilitate bate în această ţară? Şi dacă sbuciumul nostalgicilor comunişti pot să nu-l accept, dar pot să mi-l explic, cum pot să judec şi ce pot să cred despre cei care afirmă sus şi tare despre ei că se înşiră de-a dreapta spectrului politic? Cum adică? Pentru domniile lor nu mai contează cei peste 130.000 de ostaşi români capturaţi de „armata roşie eliberatoare"şi pieriţi cei mai mulţi dintre ei prin stepele Karagandei sau prin gheţurile Siberiei? Pentru domniile lor nu mai contează cei peste 150.000 de ostaşi şi ofiţeri români căzuţi în luptele de pe frontul de Vest, intenţionat împinşi în cele mai grele şi periculoase sectoare ale frontului, de către aceleaşi „eliberatoare armate roşii"? Chiar nu mai putem sau mai sigur nu mai vrem să ne aducem aminte de noaptea neagră ce s-a lăsat timp de 45 de ani peste acest neam atât de greu încercat de-a lungul zbuciumatei sale istorii? Nu mai contează deloc sutele de mii de oameni căzuţi jertfă în închisorile şi lagărele de muncă de pe întinsurile acestei ţări? Nu ne mai îngrijorează şi nu ne mai doare deloc gândul la generaţiile de români schilodite spiritual şi moral de către cei ce ne-au adus şi impus cu de-a sila comunismul în acea „binecuvântată" zi de 23 August?

Mă îngrozesc când văd că de dragul unor mărunte patimi politice, unii sunt în stare să calce în picioare tot ce are mai sfânt ca valori acest neam: Dumnezeu, Ţară şi Libertate în adevăr! În virtutea căror drepturi „dragi tovarăşi" şi „stimaţi domni" vreţi să transformaţi unul din cele mai negre şi dureroase momente ale istoriei acestui neam într-o nouă „sărbătoare naţională"?

Mai aveţi un pas de făcut, unul mititel de tot: să chemaţi de grabă în ajutor pentru a scăpa ţara de „pericolul naţionalist" glorioasele trupe ruseşti precum acum 50 de ani! Fiţi foarte convinşi că vor veni cât se poate de repede! Cu plecatul lor însă va fi mai greu, pentru că sunt sigur că nu le va trece prin cap să greşească a doua oară într-un secol, măcar de frica unui blestem din partea lui Petru cel Mare. Şi în mod cert nici tineret nu veţi mai avea la îndemână pentru a-l împinge sub şenilele tancurilor, deoarece foarte sigur el „va creşte sănătos" pe recile întinsuri ale Siberiei!

Am făcut 12 ani de închisoare comunistă şi descopăr acum cu surprindere şi tristeţe că am făcut prea puţin, pentru a spăla măcar o parte din păcatele dumneavoastră. Îmi vine chiar să cred că era mai bine pentru mine să-mi fi lăsat oasele pe câmpurile acestei sfinte ţări, alături de sutele de mii de camarazi ai mei care îşi dorm somnul de veci, liniştiţi şi fericiţi că jertfa lor închinată ţării şi neamului nu a fost zadarnică!

În încheiere, aş avea un singur şi trist sfat: luaţi din vreme toate măsurile ca „de sfânta zi de 23 August" să fie arborate peste tot drapelele: cele roşii cu secera şi ciocanul să fie aşezate de-a stânga, iar tricolorul nostru românesc cu stema regală, musai pe dreapta, pentru a realiza dumneavoastră şi „consensul naţional". Cu o mică precizare sau rugăminte: AVEŢI GRIJĂ CA ELE SĂ FIE ARBORATE ÎN BERNĂ!

Ion OPREA
Fost deţinut politic anticomunist

Poşta redacţiei

Veronica R., New York – Am primit cu bucurie rândurile tale. În privinţa reproşurilor, suntem obligaţi să-ţi dăm dreptate. Ne vom revanşa cât mai curând.

Elisel Costache, Târgu-Mureş – Vă mulţumim pentru bunăvoinţă şi pentru materialele trimise redacţiei. Vă rugăm să ne ţineţi la curent în problema respectivă.

Livia Poenaru, Şibot, Alba, **Mircea Stanciu**, Pătârlagele, Buzău – Vom răspunde cu plăcere solicitărilor dvs.

Teodor N., Satu-Mare – Din păcate, nu vă putem oferi volumele solicitate. În privinţa observaţiilor dvs., nu putem decât să fim de acord.

Paula Mudava, Curtea de Argeş – Vă mulţumim pentru aprecieri. În legătură cu problema pe care o ridicaţi, încă din acest număr începem publicarea unui serial care, sperăm, va fi lămuritor pentru definirea poziţiei noastre. Colaborarea de care pomeniţi, noi n-am respins-o, dar... „în orice dragoste e nevoie de doi".

Cristian Florea, Galaţi – Dragă prietene, am primit cu bucurie noua ta scrisoare. Materialul l-am păstrat pentru publicare.

Valentin Şoptereanu, Braşov – Regulamentul interior şi formula de organizare a MPR le găsiţi în numărul 2/7 din februarie 1993. Îţi va fi de folos, ţie şi grupului tău de colegi, în numele căruia ne scrii. Pentru informaţii suplimentare, vă puteţi adresa filialei Braşov a MPR.

Cornel Stănescu, Bucureşti – Regretăm că nu te putem ajuta.

Difuzarea revistei „Mişcarea" în căminele studenţeşti depinde în primul rând de studenţi. Te aşteptăm la redacţie.

W. L., SUA, **Călin Pintea**, Timişoara, **Valer Răduceanu**, Iaşi, – Veţi primi răspuns personal la scrisorile trimise.

Victor Moraru, Focşani – Dacă nu vi se pare edificator textul din publicaţia **„Era Socialistă"** prezentat în numărul trecut, atunci vă expunem un alt fragment, credem noi, destul de convingător în ceea ce priveşte calitatea de publicist „de dreapta" a d-lui Valeriu C. Neştian de la **„Gazeta de Vest"**:

«Este neapărat nevoie să se elucideze, de astă dată, tendinţa vădită spre tradiţionalism şi misticism, care a dus, în ultimă instanţă prin „Gândirea", „trăirism" şi literatura iconarilor, la naţionalism şovin şi legionarism, la denaturarea şi mistificarea reflectării specificului naţional şi la un soi de „autarhie" literară.» (subl. ns.)

(Valeriu C. Neştian, *Metodica predării textului literar în liceu*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1982, pg. 99)

Şi exemplele pot continua...

Mulţumim

tuturor prietenilor noştri care au trimis donaţii pentru susţinerea revistei „Mişcarea". Sprijinul Dumneavoastră este esenţial pentru apariţia revistei.

Fiecare donator va primi în scris confirmare de primire din partea Direcţiei Administrativ-Economice a MPR.

Să sprijinim „Mişcarea"!

Revista "Mişcarea" poate fi sprijinită prin:
- contractarea cât mai multor abonamente;
- donaţii de sume băneşti;
- donaţii de materiale necesare activităţilor redacţionale;
- răspândirea şi difuzarea publicaţiei.

Donaţiile în obiecte

constând în materiale de birou, aparatură tehnică şi electronică (computere, fax, xerox, reportofoane, aparatură audio şi video, accesorii etc.) precum şi orice alte materiale care pot fi utilizate în activitatea redacţională se trimit prin colet poştal (sau prin intermediar) pe adresa:

Mişcarea Pentru România
Direcţia Administrativ Economică
Str. Scărlătescu nr. 14, sector 1
Bucureşti, cod 78158

Publicaţia „Mişcarea" este editată de **Mişcarea Pentru România**, formaţiune politică înregistrată la Tribunalul Municipiului Bucureşti, prin Decizia civilă nr. 33/23.12.1991, dosar nr. 31/P/1991.

Direcţia publicaţiei „Mişcarea" este asigurată de Departamentul Relaţii Publice al MPR.

Prim redactor: George RONCEA

Tehnoredactare computerizată: PROREP S.R.L.
Tehnoredactor: Gabriela NIŢU

Adresa redacţiei:
Str. Scărlătescu nr.14, Sector 1, Bucureşti Cod 78.158
Tel.: 659.45.72.
Fax: 312.41.15.

Relaţii cu publicul: miercuri şi vineri orele 16.00–20.00

Sumele băneşti destinate revistei „Mişcarea" se trimit prin **mandat poştal** (sau virament) într-unul din conturile noastre bancare deschise la

Banca Română pentru Dezvoltare – Bucureşti „Unirea" (BRD–Unirea)
pe numele:
„Mişcarea Pentru România"
Cont nr. 40.729.96.133.178. (pentru Lei)
Cont nr. 15.207.96.133.178 (pt. $ şi DM)
Nu uitaţi să precizaţi destinaţia sumelor expediate („Abonament", „Donaţie" etc.).

A B O N A M E N T E

Persoane domiciliate în România
Un an (24 apariţii ale revistei): 10.000 lei
6 luni (12 apariţii): 6.000 lei

Veteranii de război, foştii deţinuţi anticomunişti, pensionarii, studenţii şi elevii beneficiază, la cerere, de o reducere de **50%**. În aceste situaţii este necesară prezentarea unui document justificativ (adeverinţă, talon pensie etc.)

Persoane juridice române
(Instituţii, organizaţii)
Un an: 25.000 lei
Instituţiile creştine ortodoxe şi bibliotecile publice: **10.000 lei pe an.**

Abonamente pentru străinătate
Un an: 50 $ sau 80 DM

Abonamentele contractate rămân valabile indiferent de fluctuaţia preţurilor. În caz de întârziere a apariţiilor, abonamentele se prelungesc automat.

Expediaţi banii pentru abonament prin **mandat poştal** (sau prin virament) într-unul din **conturile noastre bancare** specificate în caseta alăturată. Vă rugăm să completaţi cât mai clar **adresa** la care doriţi să primiţi revista.

Responsabilitatea pentru conţinutul textelor publicate aparţine exclusiv semnatarilor. Punctele de vedere susţinute în paginile revistei „Mişcarea" nu pot fi atribuite organizaţiei Mişcarea Pentru România. MPR îşi asumă responsabilitatea numai pentru documentele sau comunicatele publicate de către reprezentaţii săi autorizaţi sub semnătură oficială (cu precizarea funcţiei deţinute în cadrul MPR).

Preluarea sau reproducerea unor articole (integral sau fragmente) apărute în paginile revistei „Mişcarea" nu este permisă decât cu acordul scris al Redacţiei.

„Am avut senzația că în ființa mea colaborau mai mulți și că o înfrățire, nu numai de sentiment, nu numai de locuri, dar și de cunoaștere se forma. Și îmi apărea ca o icoană Țara și Neamul, în care se va putea citi în viitor mai cu succes tot sensul său de existență. Avântul meu l-am socotit ca o poruncă...."

ION CHELCEA, 1940 –

DIN ACTIVITATEA PROFESORULUI ION CHELCEA:

5 februarie 1902 – s-a născut în satul Boteni (fostul județ Muscel); absolvă școala primară în satul natal, cursurile liceale în orașele Roman, Cluj și Brașov;
1928 – se înscrie la Facultatea de Istorie-Geografie a Universității din Cluj, devenind discipolul profesorului Romulus Vuia. Obține licența în 1932;
1939 – Doctoratul cu teza „Tovărășii de feciori și fete în viața poporului român";
1934 – stadiu de pregătire la Viena;
1943 – ocupă prin concurs Catedra de Etnografie a Universității din Iași; în același an înființează aici și un muzeu etnografic;
1951 – în urma unui denunț este epurat din învățământul universitar, iar în 1957 este pensionat în plină activitate creatoare; urmează 14 ani de interzicere a semnăturii, reabilitarea completă nemaivenind niciodată;
9 septembrie 1991 – se săvârșește din viață.

DIN OPERA PROFESORULUI ION CHELCEA:

„Grecii în colindele noastre", 1931;
„Literatura monografică a satelor noastre și problemele în legătură cu studiul satului românesc. Momente principale", 1934;
„Literatura populară română contra dominațiunii maghiare în Ardeal", 1935;
„Obiceiu, Comunitate (sătească), Cultură populară", 1938;
„Neam și Țară – pagini de etnografie și folclor", 1940;
„Etnografia: obiect, concepție, metodă", 1943;
„Țiganii din România", 1944;
„Rudarii. Contribuții la o «enigmă» etnografică", 1944.

TRADIȚIE ȘI COMUNITATE NAȚIONALĂ

Sociologia românească interbelică a fost spațiul unei dezbateri unice pe plan mondial: *sociologia imperialismului* și (sau) *sociologia dominației*. O limpezire a „întâlnirilor" și „despărțirilor" acestor domenii – nefinalizată atunci – va dobândi rang științific cu relevanță universală și, în plus, va adăuga o filă însemnată în cartea *identității* sociologiei românești.

Sugestiile reperabile în analizele sociale ale lui Mihai Eminescu, continuate apoi în admirabila analiză a lui A.C. Popovici, își găsesc o rodnică utilizare în scrierile interbelice ale unor T. Herseni, H. H. Stahl, Vasile Pârvan, Ion Chelcea și, mai cu seamă, Nicolae Iorga. Frapează, poate, așezarea în serie a unui nume de etnograf și folclorist: Ion Chelcea. Opera profesorului, risipită în zeci de scrieri, așezată pe direcții susținute nu o dată cu intransigența unor teze, este însă o grăitoare probă. Într-un domeniu de tip *teoria vitalității*, dovada sau ilustrarea unui comportament *specific* o pot face, cel puțin la un prim nivel, etnologii și etnografii. Iată mesajul, fundamental al travaliului său. Căci, prin cercetările etnografice și folclorice, mai departe prin integrarea acestora în ansambluri teoretice autonome și pasibile de a dobândi relevanță paradigmatică, profesorul Ion Chelcea își fixează numele între inițiatorii sociologiei dominației în cultura și sociologia românească.

I. „FLUX" ȘI „REFLUX" ETNIC. CICLURILE POPOARELOR

„Istoria cercetează mai mult împrejurările și rolul lor în existența unui neam, iar forța vie, matrice, în desfășurarea energiei etnice de suișuri și coborâșuri, este o activitate împărțită între biologie, sociologie, etnografie, folclor: de toate la un loc, într-o colaborare sintetică." (Ion Chelcea, 1940)

În 1882, într-o serie de articole polemice, Eminescu constata: *„Dacă am încerca să determinăm exact timpul în care elementul autohton a învins pe cel imigrant sau a fost învins de el am zice: La 1700 a învins elementul imigrant prin domnia fanariotă. La 1821 începe reacțiunea elementului autohton și merge biruitoare asimilând până la 1866. La 11 februarie 1866 învinge din nou elementul imigrant. Există și de atunci o oscilațiune, o mutare a punctului de gravitație când asupra elementelor instinctiv naționale când asupra celor instinctiv străine, dar victoria precum vedem e momentan a acestora din urmă".* Chestiunea pe care o ridica Eminescu atunci era cea a dominației *politice*, a proporției și evoluției factorului românesc autohton în raport ce ceea ce poetul numea „pătura suprapusă" – alogenă în proporție covârșitoare.

Pe aceeași idee, dar raportându-se de data aceasta la întreg teritoriul românesc și operând o inspirată distincție metodologică, avea să lucreze profesorul Ion Chelcea peste mai bine de 50 de ani. Ciclurile constatate de Eminescu sunt numite acum *flux* și *reflux*, iar distincția metodologică se face între *ciclul etnic* al popoarelor (biologic) și *ciclul istoric* (politic). *„Nu va trebui decât să arătăm starea de fapt, spre a se convinge oricine că, evenimentele acestea de flux și reflux etnic, au ceva în ele din destinul legat de popoarele respective."* Raportul dintre siluetele celor două curbe, observa Ion Chelcea, devine grilă de lectură ideală pentru evoluția unui popor. *„Atât poporul, așa cum îl avem în zilele noastre, cât și poporul așa cum a fost, nu se poate înfățișa în afară de aceste cadre mari, fără să fie pus în funcție de acești doi factori"* („Neam și Țară", 1940). Unui *flux* etnic – deci creștere biologică – îi poate corespunde un *reflux* istoric – deci un regim de dominație politică și invers. „Maximul" și „minimul" unui popor sunt atunci când alurile curbelor se suprapun la polul amplitudinii pozitive respectiv negative.

Un examen istoric sumar, ne dovedește profesorul Ion Chelcea, convinge că *vitalitatea* biologică a poporului român – „fluxul etnic" – a fost o constantă a evoluției sale, situându-se de-a lungul istoriei la o cotă exasperantă pentru dominator. Cauza „statorniciei" istorici poporului român trebuie căutată așadar în altă parte: *în fluxul și refluxul său sub raport politic.*

Privind la cealaltă componentă a analizelor sale – „evoluția elementului politic" –, se constată că, spre deosebire de Eminescu în acest caz, profesorul Ion Chelcea lărgește cercetarea la dimensiunile întregului spațiu al României Mari, iar pe latura temporală împinge lucrurile mult mai departe. „Împrejurările istorice" au fost acelea care au silit neamul românesc „să se restrângă", până la „un echilibru de mai puțină pendulare": spațiul României Mari.

Prima *suprapunere* a curbei etnice cu cea politică se face în 1918. E starea de „flux politic" și „flux etnic". Abia de-acum înainte în viața poporului român *„se vede că a simțit adânc concentrarea politică și recunoașterea de fapt a spațiului natural de acțiune"*. De-aici înainte statul va trebui să imprime direcția „conștiinței naționale" și de-acum începe cu adevărat consacrarea unui popor prin izbândă culturală: *„Cultura nu este pentru popoare un simplu decor ocazional și trecător; ea e o necesitate organică... Cultura justifică existența popoarelor! Cultura e forul cel mai înalt, ultima instanță a vieții popoarelor! Vai de acele popoare ce nu simt chemarea culturii. Fața lor ștearsă este imaginea mizeriei, chiar dacă sub raport economic va fi oricât de bogată".* („Gazeta Ilustrată", nr. 1-2, 1936).

Între asemenea cadre se plasează analizele lui Ion Chelcea. Deschiderile unei asemenea abordări sunt lesne sesizabile. În cazul unor popoare confruntate cu „flux etnic" corelat cu „reflux politic" sistematic și, în pofida acestora, păstrându-și registrul etnic inițial, va trebui operată o analiză de profunzime, aptă să dea seama de mijloacele și canalele supraviețuirii popoarelor.

Ceea ce avea să se împlinească prin travaliul lui Nicolae Iorga, este anunțat deja prin demersul etnografic și etnologic al profesorului. „Realitățile cât mai adânci", pentru cercetarea cărora pleda, desemnau cu prioritate tradiția, obiceiurile și rânduielile locului, datina și cultura populară, singurele „răspunzătoare" până la capăt de existențele milenare ale popoarelor.

O sociologie a dominației așadar va trebui să-și însușească în demersurile ei materialul etnografic și etnologic.

II. TRADIȚIA: „COMUNIUNE CU STRĂMOȘII". „PREZENȚĂ ETNICĂ"

„Și istoria noastră – știm cu toții – nu e săpată în piatră, ci în obiceiuri, în cultura noastră populară.". (Ion Chelcea, 1938)

Într-un studiu din 1937, profesorul Ion Chelcea definea etnografia ca fiind „o știință a neamului în *actualitatea* sa". Apelul care străbate întreaga sa operă științifică apare ca firesc: perioada parcursă atunci de neamul românesc – „redeșteptarea noastră națională" – obliga toți îndrumătorii conștiinței naționale, de la „învățători și învățătoare" până la instituții precum muzeele etnografice, la asumarea unui obiectiv primordial: „educația națională". Maniera cea mai eficace: apelul la direcțiile și învățăturile tradiționale. („Faptul tradițional românesc", 1915).

Nu răzbate nici o contradicție aici, dacă „actualitatea" va fi

Ion Chelcea(în alb), alături de consăteanul și bunul său prieten Petre Țuțea

receptat cu conotațiile adecvate. „Actualitatea" desemnează *realitatea* neamului românesc, pecetea sa etnică inconfundabilă, zestrea lui identitară pe care, fatalmente, fiecare generație o transmite celor ce-i urmează și asupra căreia, ca o poruncă, fiecare este chemată să vegheze. De aici „educația națională" – ca un comandament istoric prioritar. *„Trecutul încă sângerează..."*, nota profesorului în însemnările sale.

Considerațiile acestea ne poartă firesc la conceptul pivot al operei profesorului Ion Chelcea: *„tradiția"*. Aici se ajunge din orice parte te-ai decide să-i abordezi activitatea și din orice unghi ai privi-o. Tradiție însă, înțeleasă nu doar ca un *summum* de obiceiuri și ritualuri, nu ca un inventar rece și inert în patrimoniul popoarelor, ci așezată la rang de ax principal ce susține sau direcționează întregul lor parcurs istoric. Datele genetice esențiale ale românității – destinul nostru ca neam – sunt înscrise așadar în tradiție, „conștiința cea mai bună" a popoarelor. „Obiectul monografic" nu se livrează așadar *numai* specialistului, ci, mai presus, fiului unei comunități spirituale eterne: *„Te îmbrățișează, te convinge ca o credință: suntem noi și noi vrem să rămânem. Așa îți vorbește un monument de artă națională, un obiect monografic"*. „Comunitatea", ne avertizează profesorul Chelcea este o *permanență* indiferet de formula socială de la un moment dat: *„...indivizii ce formează gruparea fie ei pe orice treaptă de cultură, în fața obiceiurilor tradiționale simt ca un fior metafizic; sunt săgetați de prezența etnică a strămoșilor care, viețuind în lupta pentru același bun cultural, le-au lăsat lor moștenire această comoară de preț, care la un loc formează pentru un popor, neam, ceea ce numim* cultura populară" („Obiceiu, Comunitate (sătească), Cultură populară", 1938). „Prezența etnică", cea care, scria profesorul, acolo unde se simte, „echivalează cu o forță de nebiruit". Cultura populară este tratată în lucrările sale ca un „întreg organic" – *„...pe plan filosofic, cultura populară e o structură în sens kantian"* –, astfel că, orice atentat asupra „părții", se va repercuta la nivelul „întregului". Riposta este proba însăși a „prezenței etnice".

III. „POPORUL REAL. „DOCUMENTE DE PRIMĂ MÂNĂ" ÎN DISCURSUL SOCIOLOGIC

„O populație vie are o conștiință gata să ia măsuri energice și pe loc. Nu cineva dă ordine să se reclădească o biserică românească acolo unde altă dată a fost, ci realitatea etnică nu poate fi alta; nu rabdă să fie altfel când a ajuns la starea de conștiință a existenței sale." (Ion Chelcea, 1940)

Întrebarea esențială pe care trebuie să și-o pună orice cercetător al raporturilor dominație-agresiune este următoarea: cum reacționează – în ce măsură – popoarele supuse unor regimuri opresive decise programatic să înăbușe canalele principale de manifestare: sociale, politice, economice; atentând prin aceasta la însăși *condiția lor de popoare.*

În faimoasele sale cursuri susținute în anii '40, Nicolae Iorga a dat un răspuns (și) acestei chestiuni. Se poate urma aceeași țintă, plecând de data aceasta de la analizele profesorului Ion Chelcea.

În „Lecția de deschidere a cursului Introducere în Etnografie", susținută la Iași în 1943, evaluând concepțiile asupra popoarelor existente în operele unui Sombart sau Herder, profesorul făcea următoarea constatare: *„Al treilea concept privitor la popor e cel descoperit de Herder: poporul de jos; cel real pentru etnografie... Când autoritatea statului slăbește și ființa etnică este amenințată, mai ales atunci, toate gândurile se îndreaptă spre acest popor – descoperit ca fiind sâmburele originar. La nevoie, el singur mai poate să prezinte o speranță... România a stat sub un astfel de destin vreme îndelungată, iar salvarea i-a venit din ceea ce a mai putut prezenta poporul ca valoare etnică în decurs de atâtea veacuri de luptă".*

În limbajul pe care vrem să-l sugerăm aici, cel al sociologiei dominației, „poporul real" este acela care deține prioritatea manifestărilor unei grupări etnice în intervalele regimului de dominație.

Pledoariile pentru cercetarea contextuală pe de o parte și identificarea poporului real pe de alta ne poartă către următorul pas. Ce înseamnă, concret, manifestarea etnică a „poporului real"? Când și prin ce mijloace se va „declanșa" acesta?

Concluziile profesorului Ion Chelcea, în urma unei ample demonstrații, sunt limpezi: *„Și atunci, dacă limba, religia, descendența comună nu ajung, cultura claselor superioare având o astfel de situație de înstrăinare, ne-a mai rămas ceva; datinile noastre, obiceiurile noastre scumpe"*, care, deși își pierd cu vremea din prima lor semnificație, continuă să dăinuiască mai departe, *„continuă să înfrunte însă milenii de vreme, constituind pentru noi, la nevoie, un* document de primă mână".

Datina este prin urmare forma de răspuns predilectă – ultima deseori! – prin care popoarele pot supraviețui. Unui mesaj de tipul unei anulări etnice (cazul Transilvaniei sau al dominației comuniste) *persistența tradițiilor* îi este, în primul rând, un răspuns. Rânduiala comunitară, conștiința vechimii neamurilor și familiilor, a obiceiurilor și sărbătorilor religioase – ilustrate în atâtea ritualuri sau formule verbale – sunt tipurile principale de ripostă. Obiceiul, scria cu temei profesorul, *„ține strâns legați laolaltă pe cei ce-l practică. Puterea sa asupra grupului social derivă din structura psihologică a gândirii populare"*. În limbaj durkheimian, putem vorbi de forța de *coerciție* a obiceiului popular. Comunitatea devine astfel reticentă și extrem de selectivă. Pe termen lung, un mecanism de prezervare ideal pentru orice comunitate etnică, ilustrat exemplar de cazul românilor.

„Morții ne comandă...", socotea undeva profesorul Chelcea. Este succesiunea ineluctabilă a generațiilor ce-și predau ca într-o ștafetă milenară zestrea populară: *„Ceea ce dă putere obiceiurilor noastre populare, moștenite din generație în generație, este acel fapt hotărâtor: că aceste obiceiuri sunt experiențele strămoșilor noștri. Că acum, în clipa de față... morții noștri trăiesc și, prin ele, ei sunt vii printre noi. Ei nu se văd, dar se simt – prin îndărătnicia noastră de a le păstra. Îmbold săpat în ființa noastră de trecut, care trăiește în noi și va trăi".*

Raportul vitalitate etnică-tradiții devine barometrul existențial. Tradiția este hrisovul identității unui neam, iar obiceiul este istoria lui concentrată. În el stau destinul și șansele unui popor în eventualitatea unui regim de dominație.

Cazul exemplar selectat de profesor pentru a-și ilustra concret considerațiile și observațiile este istoria Ardealului, câmp al unei experiențe unice: o dominație teribilă de o mie de ani asupra unui popor ce n-a acceptat o clipă să-și uite rădăcinile, identitatea și menirea. Lucrarea sa „Literatura populară română contra dominațiunii maghiare în Ardeal", consacrată acestui fenomen rămâne unică în patrimoniul cultural și științific românesc.

pagină realizată de Dan DUNGACIU